

Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ
судової практики
Великої Палати
Верховного Суду
у справах щодо оскарження
рішень, дій, бездіяльності
Вищої кваліфікаційної комісії
суддів України

Рішення, внесені до ЄДРСР
станом на 01 лютого 2025 року

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Зміст

1. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань кваліфікаційного оцінювання суддів (кандидатів на посади суддів)	6
2. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань добору кандидатів на посади суддів місцевих судів	46
3. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду	64
4. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань надання рекомендацій про переведення суддів з одного суду до іншого.....	70
5. Оскарження інших рішень, дій, бездіяльності, які стосуються виконання повноважень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України	75

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Перелік скорочень

ВАКС	– Вищий антикорупційний суд
АП ВАКС	– Апеляційна Палата Вищого антикорупційного суду
ВККС, Комісія	– Вища кваліфікаційна комісія суддів України
ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВРП, Рада	– Вища рада правосуддя
ВРУ	– Верховна Рада України
ВРЮ	– Вища рада юстиції
ВС	– Верховний Суд
ГРД	– Громадська рада доброчесності
ГРМЕ	– Громадська рада міжнародних експертів
ЄДРСР	– Єдиний державний реєстр судових рішень
Закон № 2657-XII	– Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію»
Закон № 393/96-ВР	– Закон України від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР «Про звернення громадян»
Закон № 2453-VI	– Закон України від 07 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів»
Закон № 2939-VI	– Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»
Закон № 1700-VII	– Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції»
Закон № 192-VIII	– Закон України від 12 лютого 2015 року № 192-VIII «Про забезпечення права на справедливий суд»
Закон № 1401-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»
Закон № 1402-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»
Закон № 1798-VIII	– Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя»
Закон № 2447-VIII	– Закон України від 07 червня 2018 року № 2447-VIII «Про Вищий антикорупційний суд»
Закон № 2509-VIII	– Закон України від 12 липня 2018 року № 2509-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Вищий антикорупційний суд»

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Закон № 193-IX	– Закон України від 16 жовтня 2019 року № 193-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування»
Закон № 3511-IX	– Закон України від 09 грудня 2023 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедур суддівської кар'єри»
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КСУ	– Конституційний Суд України
КЦС ВС	– Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду
Конвенція	– Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
НАЗК	– Національне агентство з питань запобігання корупції
Перелік № 24	– Перелік відомостей, що становлять службову інформацію у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, затверджений наказом Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 05 квітня 2017 року № 24
Положення № 141/зп-16	– Положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, затверджене рішенням ВККС від 02 листопада 2016 року № 141/зп-16
Положення № 143/зп-16	– Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затверджене рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16
Положення № 211/зп-18	– Положення про складення кваліфікаційного іспиту та методику оцінювання кандидатів на посаду судді, затверджене рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 03 жовтня 2018 року № 211/зп-18
Положення № 835	– Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затверджене

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

	постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835
Постанова № 407	– постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 407 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 і від 30 листопада 2016 р. № 867»
Порядок № 144/зп-16	– Порядок проведення іспиту та методики встановлення його результатів у процедурі кваліфікаційного оцінювання, затверджений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 04 листопада 2016 року № 144/зп-16
Регламент	– Регламент Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, затверджений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 13 жовтня 2016 року № 81/зп-16
Рішення №120/зп-23	– рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 02 листопада 2023 року «Про внесення змін до форми декларації доброчесності судді, затвердженої рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 31 жовтня 2016 року № 137/зп-16 зі змінами, та форми декларації доброчесності кандидата на посаду судді, затвердженої рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 24 вересня 2018 року № 205/зп-18»
СБУ	– Служба безпеки України

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

1. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань кваліфікаційного оцінювання суддів (кандидатів на посади суддів)

1.1. Щодо можливості оскарження до суду рішення ВККС про невідповідність судді займаній посаді за результатами кваліфікаційного оцінювання лише разом з рішенням ВРП, ухваленим за результатами розгляду рекомендації Комісії про звільнення судді

Згідно із частинами першою, другою статті 88 Закону № 1402-VIII ВККС ухвалює мотивоване рішення про підтвердження або непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді. Суддя, який не згодний з рішенням ВККС щодо його кваліфікаційного оцінювання, може оскаржити це рішення в порядку, передбаченому КАС України.

За частиною третьою статті 88 Закону № 1402-VIII рішення ВККС, ухвалене за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання, може бути оскаржене та скасоване виключно з таких підстав: склад членів Комісії, який провів кваліфікаційне оцінювання, не мав повноважень його проводити; рішення не підписано будь-ким зі складу членів Комісії, який провів кваліфікаційне оцінювання; суддя не був належним чином повідомлений про проведення кваліфікаційного оцінювання – якщо було ухвалено рішення про непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді з підстав неявки для проходження кваліфікаційного оцінювання; рішення не містить посилання на визначені законом підстави його ухвалення або мотивів, з яких Комісія дійшла відповідних висновків.

Згідно із частинами сьомою, восьмою статті 101 Закону № 1402-VIII рішення ВККС можуть бути оскаржені до суду з підстав, установлених цим Законом, а рішення Комісії щодо надання рекомендацій можуть бути оскаржені тільки разом з рішенням, ухваленим за відповідною рекомендацією.

З викладеного також висновується, що оскаржуване рішення про оцінювання є підставою для відповідної рекомендації про звільнення, тому обставини прийняття цього рішення повинні перевірятися судом лише після та разом з ухваленим рішенням ВРП за результатами такої рекомендації.

Системне тлумачення частин першої, другої статті 88 та частин сьомої, восьмої статті 101 Закону № 1402-VIII дало ВП ВС підстави дійти висновку про те, що оскарження рішення ВККС після та разом з рішенням ВРП, ухваленим за наслідками розгляду відповідної рекомендації Комісії, сприяє правовій визначеності в процедурі кваліфікаційного оцінювання.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Оскільки процедура кваліфікаційного оцінювання, підбиття її підсумків (у ВККС) і застосування наслідків (рішенням ВРП) є стадіями єдиного провадження, рішення ВККС про непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді не має самостійних правових наслідків, а є частиною цього «кваліфікаційного» провадження.

Звільнення судді з посади є конституційною функцією ВРП, яка може ухвалити рішення про відмову в задоволенні подання про звільнення судді з посади. У цьому випадку суддя продовжує перебувати на посаді, а рішення ВККС про непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді втрачає юридичне значення.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 02 лютого 2022 року у справі № 9901/39/19 (провадження № 11-364зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103133039>; від 09 лютого 2022 року у справі № 9901/23/19 (провадження № 11-503зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103893130>; від 09 лютого 2022 року у справі № 9901/775/18 (провадження № 11-481зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104415084>; від 01 грудня 2022 року у справі № 9901/926/18 (провадження № 11-114зai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086908>; від 29 вересня 2021 року у справі № 9901/668/18 (провадження № 11-100зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100428592>; від 15 вересня 2021 року у справі № 9901/897/18 (провадження № 11-225зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99890777>; від 08 вересня 2021 року у справі № 9901/201/19 (провадження № 11-217зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99648462>; від 07 липня 2021 року у справі № 9901/134/19 (провадження № 11-170зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98391615>; від 30 червня 2021 року у справі № 9901/652/18 (провадження № 11-216зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98235837>; від 23 червня 2021 року у справі № 9901/573/18 (провадження № 11-197зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98235833>; від 09 червня 2021 року у справі № 9901/55/19 (провадження № 11-257зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97598688>; від 19 травня 2021 року у справі № 9901/745/18 (провадження № 11-350зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97150185>; від 19 травня 2021 року у справі № 9901/320/19 (провадження № 11-142зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97150184>; від 12 травня 2021 року у справі № 9901/857/18 (провадження № 11-71зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97150166>; від 08 вересня 2021 року у справі № 9901/396/19 (провадження № 11-67зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99890772>; від 14 квітня 2021 року у справі № 9901/905/18 (провадження № 11-357зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96377416>; від 07 квітня 2021 року у справі № 9901/605/18 (провадження № 11-230зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96202019>; від 24 березня 2021 року у справі № 9901/715/18 (провадження № 11-13зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95849060>; від 24 березня 2021 року у справі № 9901/945/18 (провадження № 11-252зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95849059>; від 17 лютого 2021 року у справі № 9901/803/18 (провадження № 11-367зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95177493>;

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

від 17 лютого 2021 року у справі № 9901/991/18 (провадження № 11-300зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95382821>; від 17 лютого 2021 року у справі № 9901/977/18 (провадження № 11-287зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95382820>; від 10 лютого 2021 року у справі № 9901/680/18 (провадження № 11-262зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95242252>; від 03 лютого 2021 року у справі № 9901/850/18 (провадження № 11-1288зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95177483>; від 03 лютого 2021 року у справі № 9901/919/18 (провадження № 11-1252зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95439651>; від 27 січня 2021 року у справі № 9901/37/19 (провадження № 11-30зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/94666797>; від 27 січня 2021 року у справі № 9901/966/18 (провадження № 11-214зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95439659>; від 20 січня 2021 року у справі № 9901/754/18 (провадження № 11-1098зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/95177457>; від 13 січня 2021 року у справі № 9901/84/19 (провадження № 11-313зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/94345928>; від 13 січня 2021 року у справі № 9901/849/18 (провадження № 11-305зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/94345926>; від 16 грудня 2020 року у справі № 9901/604/18 (провадження № 11-164зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/94194616>; від 16 грудня 2020 року у справі № 9901/605/18 (провадження № 11-220зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/94194609>; від 09 грудня 2020 року у справі № 9901/613/18 (провадження № 11-152зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/93834743>; від 09 грудня 2020 року у справі № 9901/693/18 (провадження № 11-335зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/93834746>; від 11 листопада 2020 року у справі № 9901/845/18 (провадження № 11-235зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/93171536>; від 11 листопада 2020 року у справі № 9901/971/18 (провадження № 11-229зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/93171534>; від 28 жовтня 2020 року у справі № 9901/3/19 (провадження № 11-222зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/93217969>; від 30 вересня 2020 року у справі № 9901/852/18 (провадження № 11-1199зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/91998640>; від 30 вересня 2020 року у справі № 9901/969/18 (провадження № 11-264зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/92203834>; від 23 вересня 2020 року у справі № 9901/810/18 (провадження № 11-202зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/92270707>; від 23 вересня 2020 року у справі № 9901/985/18 (провадження № 11-227зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/92270701>; від 09 вересня 2020 року у справі № 9901/859/18 (провадження № 11-161зai20) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/91722849>; від 27 травня 2020 року у справі № 9901/769/18 (провадження № 11-728зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/90111811>; від 20 травня 2020 року у справі № 9901/672/18 (провадження № 11-314зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/89819880>; від 06 травня 2020 року у справі № П/9901/697/18 (провадження № 11-1225зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/89316544>; від 29 квітня 2020 року у справі № 9901/831/18 (провадження № 11-1213зai19) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/89251556>; від 26 лютого 2020 року у справі № 9901/637/18 (провадження № 11-1344зai18) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/89083216>; від 07 березня 2024 року у справі № 9901/541/18 (провадження № 11-197зai23) – за посиланням: <https://reustr.court.gov.ua/Review/117884144>; від 27 червня 2024 року у справі № 990/48/24

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

(провадження № 11-363ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396079>; від 11 липня 2024 року у справі № 990/14/24 (провадження № 11-943ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120512743>; від 07 листопада 2024 року у справі № 990/115/24 (провадження № 11-1753ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123313997>; від 07 листопада 2024 року у справі № 990/13/24 (провадження №11-1173ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123553838>; від 07 листопада 2024 року у справі № 990/69/24 (провадження № 11-1323ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123553839>.

1.2. Щодо можливості оскарження до суду дій ВККС з продовження кваліфікаційного оцінювання судді після відмови ВРП задовольнити подання про звільнення судді

Позивачка звернулася до суду з позовом, вважаючи протиправними дії ВККС щодо проведення 29 січня 2024 року пленарного засідання, на якому розглядалось питання про підтримку рішення Комісії у складі колегії від 22 травня 2019 року № 268/ко-19, ухваленого в межах процедури її кваліфікаційного оцінювання як судді Святошинського районного суду міста Києва на відповідність займаній посаді, та рішення Комісії від 29 січня 2024 року № 32/ко-24 про визнання її такою, що не відповідає займаній посаді, та внесення подання до ВРП про її звільнення з цієї посади. Ці дії та рішення Комісії позивачка оскаржувала, зокрема, з підстави відсутності у ВККС повноважень здійснювати її повторне оцінювання, оскільки її відповідність займаній посаді вже була підтверджена рішенням ВРП від 19 листопада 2020 року № 3195/0/15-21, тобто процедура її кваліфікаційного оцінювання вже була завершена і Президент України своїм Указом від 16 грудня 2021 року № 664/2021 призначив її на посаду судді безстроково.

Суд першої інстанції визнав передчасним звернення позивачки з позовом у цій справі, вважаючи, що процедура кваліфікаційного провадження щодо неї не завершена, оскільки було відсутнє рішення ВРП за результатами розгляду подання ВККС про звільнення позивачки з посади судді, разом з яким могло б оскаржуватися спірне рішення.

ВП ВС зазначила, що постановляючи оскаржувану ухвалу, суд першої інстанції не врахував, що у постановах ВП ВС у наведених ним справах (№ 9901/637/18, № 9901/831/18, № 9901/23/19 тощо) судді оскаржували рішення ВККС, якими було визнано їх таким, що не відповідають займаній посаді, та рекомендовано ВРП розглянути питання про їх звільнення з цієї посади з підстави незгоди з висновками Комісії за результатами їхнього кваліфікаційного оцінювання, натомість у цій справі підставою позову позивачка визначила завершення процедури її кваліфікаційного оцінювання, у зв'язку із чим вона вважає

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

протиправними оспорювані дії і рішення Комісії щодо її кваліфікаційного оцінювання.

Окрім того, у наведених справах спірні правовідносини виникли у 2018 році, натомість за обставинами справи, яка розглядається, Комісія розглянула у пленарному складі питання про підтримку прийнятого її колегією рішення про визнання позивачки такою, що відповідає займаній посаді, та прийняла спірне рішення у січні 2024 року – після того як відбулися зміни нормативно-правового регулювання процедури кваліфікаційного оцінювання суддів, призначених на посаду строком на п'ять років або обраних суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII.

30 грудня 2023 року набрав чинності Закон № 3511-IX, яким, зокрема, розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII доповнено пунктом 20-1, згідно із яким якщо ВРП відмовлено в задоволенні подання ВККС про звільнення судді у зв'язку з його невідповідністю займаній посаді, суддя вважається таким, чю відповідність займаній посаді не оцінено відповідно до підпункту 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України. У такому разі оцінювання відповідності такого судді займаній посаді продовжується ВККС у пленарному складі зі стадії, що визначена ВРП у рішенні про відмову в задоволенні подання про звільнення такого судді.

Отже, з 30 грудня 2023 року змінились правові наслідки розгляду ВРП рішення ВККС про невідповідність судді займаній посаді з пропозицією звільнити його з цієї посади.

З огляду на викладене ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції дійшов помилкового висновку про наявність підстав для закриття провадження у справі без установлення (урахування) порушених прав, свобод чи інтересів позивачки та підстав, якими вона обґрунтовувала свої вимоги.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/51/24 (провадження № 11-118зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120370729>.

1.3. Щодо визнання дискреційними повноважень ВККС стосовно кваліфікаційного оцінювання судді (кандидата на посаду судді) і неможливості втручання суду в компетенцію Комісії відносно такого оцінювання

У межах процедури кваліфікаційного оцінювання, з урахуванням мети і завдань його проведення, обов'язком (повноваженням) ВККС є з'ясування й оцінка всіх аспектів життя і діяльності судді не лише професійного характеру, але

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

й морально-етичного. Щодо останнього, то Комісія з огляду на свій правовий статус повинна визначити, чи відповідає поведінка судді / кандидата на посаду судді основоположним принципам її регламентації, високі стандарти якої визначено, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року (схвалені резолюцією Економічної та соціальної ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23), а також у Кодексі суддівської етики.

З положень Рекомендації № R (80) 2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно реалізації адміністративними органами влади дискреційних повноважень від 11 березня 1980 року під дискреційним слід розуміти повноваження, яке адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за певних обставин.

Отже, повноваження Комісії стосовно кваліфікаційного оцінювання судді є дискреційними та виключною компетенцією її як уповноваженого органу, який на постійній основі діє у вітчизняній системі судоустрою. При цьому оцінювання відбувається з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за встановленими законом критеріями, до яких належать компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність. Рішення приймається за внутрішнім переконанням членів Комісії.

Таким чином, жоден інший суб'єкт чи орган, у тому числі й суд, не може втручатися у здійснення суб'єктом владних повноважень своєї компетенції, зокрема компетенції Комісії щодо оцінювання кандидатів на посаду судді в межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 16 червня 2022 року у справі № 9901/57/19 (провадження № 11-424зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105168221>; від 19 січня 2022 року у справі № 9901/385/19 (провадження № 11-125зai21) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/102973898>; від 12 січня 2022 року у справі № 9901/60/21 (провадження № 11-441зai21) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/102892570>; від 19 травня 2021 року у справі № 9901/124/19 (провадження № 11-265зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/97150186>; від 19 травня 2021 року у справі № 9901/126/19 (провадження № 11-376зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/97451670>; від 17 березня 2021 року у справі № 800/362/17 (провадження № 11-913зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/96006359>; від 21 січня 2021 року у справі № 9901/818/18 (провадження № 11-1249зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/95177441>; від 13 травня 2020 року у справі № 9901/212/19 (провадження № 11-1202зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/89819828>; від 04 лютого 2020 року у справі № П/9901/871/18 (провадження № 11-617зai19) – за посиланням:

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87857869>; від 07 березня 2024 року у справі № 800/330/17 (провадження № 11-171зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117884148>; від 18 квітня 2024 року у справі № 9901/110/19 (провадження № 11-191зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118868396>.

1.4. Щодо визнання повноважень ВККС за участю ГРМЕ вирішувати питання відповідності кандидата на посаду судді ВАКС критерію доброчесності дискреційними та такими, що знаходяться в межах їх виключної компетенції

Встановлення відповідності кандидата на посаду судді ВАКС критерію доброчесності є однією з обов'язкових умов для зайняття цієї посади. Органом, який сприяє ВККС в оцінюванні відповідності кандидата такому критерію, є ГРМЕ.

Рішення щодо відповідності кандидатів на посаду судді ВАКС критерію доброчесності ухвалюється шляхом визначення результатів голосування членів ВККС і ГРМЕ за результатами спеціального спільного засідання, на якому відбувалось обговорення питання щодо відповідності кандидата на посаду судді ВАКС критеріям, зазначеним у частині четвертій статті 8 Закону № 2447-VIII. Формування результатів голосування здійснюється шляхом підрахунку голосів.

Оскільки рішення про відповідність позивача критеріям, визначеним статтею 8 Закону № 2447-VIII, не набрало установленої цією статтею кількості голосів, ВП ВС погодилась із висновком КАС ВС про те, що рішення ВККС від 21 січня 2019 року № 60/вс-19 прийнято на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені законодавством.

Наведені позивачем підстави для скасування рішення ВККС від 21 січня 2019 року № 60/вс-19 ґрунтуються на його незгоді з питаннями, які викликали сумнів щодо відповідності його критерію доброчесності, і, як наслідок, із загальною думкою (особистим переконанням) більшості членів від спільного складу ВККС та ГРМЕ, яка оформлена оскаржуваним рішенням.

Однак такі обставини не можуть бути предметом перевірки судом, оскільки за Законом № 1402-VIII та Законом № 2447-VII суд не наділений повноваженнями визначати питання для оцінювання відповідності кандидатів на посади суддів ВАКС критеріям доброчесності (моралі, чесності, непідкупності), у тому числі й щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя кандидата або членів його сім'ї задекларованим доходам, відповідності способу життя кандидата його статусу, наявності знань та практичних навичок для розгляду справ, віднесених до підсудності ВАКС.

Таким спеціальним органом є ВККС за участю ГРМЕ, а отже, їх повноваження щодо вирішення питання відповідності кандидата такому критерію є дискреційними та знаходяться в межах їх виключної компетенції.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 14 квітня 2021 року у справі № 9901/83/19 (провадження № 11-402зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96669451>; від 07 квітня 2021 року у справі № 9901/87/19 (провадження № 11-68зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96342868>; від 30 вересня 2020 року у справі № 9901/102/19 (провадження № 11-62зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92571166>; від 27 травня 2020 року у справі № 9901/88/19 (провадження № 11-1196зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89819921>; від 16 травня 2024 року у справі № 9901/107/19 (провадження № 11-47зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119168573>.

1.5. Щодо визнання повноважень за членами ВККС оцінювати критерії професійної етики та доброчесності, а висновок ГРД досліджувати лише з-поміж іншої інформації при оцінці таких критеріїв

Як убачається зі змісту оскаржуваного рішення, підставою для його ухвалення слугували обґрунтовані сумніви ВККС щодо відповідності позивача – кандидата на посаду судді ККС ВС критеріям доброчесності та професійної етики.

Це рішення приймалось Комісією колегіально за внутрішнім переконанням її членів, з дотриманням конкурсної процедури відповідно до вимог Конституції та законів України, а також Положення № 143/зп-16. Системний аналіз наведених нормативно-правових актів дав ВП ВС підстави для висновку, що оцінка критеріїв професійної етики та доброчесності покладається саме на членів Комісії і ґрунтується на засадах рівноправності та співпричетності до рішення.

ВП ВС також зазначила, що посада судді покладає певні обмеження й обов'язки, зумовлені необхідністю неупередженого здійснення правосуддя. Зокрема, запорукою й необхідною умовою утвердження довіри до суду має бути законослухняна і добропорядна поведінка судді не лише при виконанні професійних обов'язків, але й у повсякденному житті. Тому вказала, що не вважає, що Комісія, здійснюючи покладений на неї законом обов'язок кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді за критерієм доброчесності, що включає з'ясування та оцінку всіх аспектів життя і діяльності такого кандидата, не лише професійного характеру, але й морально-етичного, допустила втручання у приватне життя позивача.

ВП ВС відхилила доводи скаржника щодо невмотивованості рішення ВККС від 11 лютого 2019 року, оскільки Комісія взяла до відома висновок ГРД, а не розглянула його у спосіб, передбачений статтею 88 Закону № 1402-VIII.

До того ж ВП ВС указала, що ГРД лише сприяє Комісії в питаннях оцінювання та не може виносити остаточного рішення щодо професійної етики та доброчесності. Висновок ГРД є інформацією, яка міститься в досьє кандидата

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

і підлягає дослідженню Комісією з-поміж іншої інформації при оцінці показників критеріїв професійної етики та доброчесності.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 травня 2020 року у справі № 9901/257/19 (провадження № 11-1236зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89819782>.

1.6. Щодо визнання правомірною відмови ВККС у допуску кандидата на зайняття посади судді касаційного суду у складі ВС, який за результатами анонімного письмового тестування набрав менший від мінімально допустимого бал, до виконання практичного завдання на етапі «Іспит»

Скаржник обґрунтовує свої доводи тим, що анонімне письмове тестування та виконання практичного завдання є складовими іспиту як одного етапу кваліфікаційного оцінювання, водночас оскільки за законом Комісія не наділена повноваженнями змінювати процедуру оцінювання в межах одного етапу, вона була зобов'язана допустити позивача до іспиту, що включає одночасно дві зазначені стадії, тому, на його переконання, недопуск його до виконання практичного завдання є протиправним.

Із цього приводу ВП ВС зазначила, що вже висловлювала свою правову позицію у правовідносинах, спір у яких виник у зв'язку з недопуском Комісією кандидата до виконання практичного завдання в межах іспиту під час конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних суддів у складі ВС унаслідок отримання цим кандидатом бала, меншого за мінімально допустимий для анонімного письмового тестування.

Так, ВП ВС дійшла висновку, що наведеними вище нормами Положення № 143/зп-16 і Порядку № 144/зп-16, затверджених на виконання та відповідно до Закону № 1402-VIII, передбачено визначення мінімально допустимого бала окремо для анонімного письмового тестування, за допомогою якого оцінюється рівень знань у сфері права, у тому числі рівень практичних навичок та умінь у правозастосуванні, як самостійного показника відповідності кандидата на посаду судді критерію професійної компетентності, а також невиконання кандидатом у подальшому практичного завдання при отриманні бала, нижчого за мінімально допустимий.

Зазначений порядок отримання кандидатом доступу до виконання практичного завдання не суперечить визначенню іспиту як одного з двох етапів кваліфікаційного оцінювання, адже такий іспит складається з анонімного письмового тестування та практичного завдання, які проводяться з метою оцінки

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

окремих показників відповідності судді критерію професійної компетентності (постанова від 15 травня 2018 року, справа № 800/145/17 (П/9901/213/18), (провадження № 11-280асі18)).

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про те, що Комісія правомірно відмовила позивачу, який за результатами анонімного письмового тестування набрав менший від мінімально допустимого бал, у допуску до виконання практичного завдання на етапі кваліфікаційного оцінювання «Іспит» у межах процедури конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі ВС, оголошеного рішенням Комісії 07 листопада 2016 року.

Законом № 1402-VIII встановлено, що черговість етапів проведення кваліфікаційного оцінювання визначає саме Комісія, яка в цьому випадку анонімне письмове тестування визначила першим завданням. Тому недопуск позивача до виконання другого в черзі практичного завдання у зв'язку з ненабранням мінімально допустимого бала за перше (анонімне письмове тестування) відповідає вимогам пункту 7 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 лютого 2021 року у справі № 800/105/17 (провадження № 11-365зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95382816>.

1.7. Щодо визнання неправомірним рішення ВККС про відмову в допуску судді до етапу «Дослідження досьє та проведення співбесіди» з підстави набрання меншого від мінімально допустимого бала за виконання практичного завдання під час кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді

За обставинами справи Комісія рішенням № 33/зп-18 призначила проведення 03 квітня 2018 року іспиту для суддів місцевих судів (цивільна спеціалізація) під час процедури кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді, зокрема й ОСОБИ_1, та встановила мінімально допустимий бал іспиту – 50 відсотків від максимально можливого бала у разі набрання суддею: 50 і більше відсотків від максимально можливого бала за складання анонімного письмового тестування; 50 і більше відсотків від максимально можливого бала за виконання практичного завдання.

Тобто ВККС ухвалила рішення № 33/зп-18 в частині встановлення мінімально допустимого бала іспиту без урахування правил, визначених у Положенні № 143/зп-16, оскільки відповідно до цього рішення суддя, який за результатами виконання практичного завдання набрав менше мінімально допустимого бала, позбавлений

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

будь-якої можливості набрати мінімальний бал іспиту навіть за умови набрання ним максимального бала за складення анонімного письмового тестування.

Водночас пунктом 8 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 така можливість передбачена у разі, якщо суддя за сумою балів, набраних за складення анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання, набрав мінімально допустимий бал іспиту, встановлений Комісією.

ВП ВС констатувала, що процедурне рішення ВККС про призначення кваліфікаційного оцінювання суддів не може встановлювати інші, ніж визначені Комісією у Положенні № 143/зп-16, порядок та методологію такого оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення.

Ані закон, ані Положення № 143/зп-16, ані будь-який інший локальний нормативний акт Комісії не містять приписів, які б передбачали, що ВККС після затвердження за визначеною законом формою та встановленою процедурою Положення № 143/зп-16, яке покликане регулювати відносини в царині проходження кваліфікаційного оцінювання суддями і яке містить загальні правила поведінки, мала повноваження застосовувати нові правила і показники визначення результатів кваліфікаційного оцінювання на етапі «Іспит», що суперечать загальним правилам визначення результатів кваліфікаційного оцінювання на цьому етапі, зокрема правилам пунктів 6–8 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16.

ВП ВС виснувала, що, прийнявши рішення № 33/зп-18 у частині встановлення мінімального бала іспиту без урахування наведених вище приписів Положення № 143/зп-16, ВККС вийшла за межі наданих їй законом дискреційних повноважень. Таке рішення порушило права ОСОБИ_1, яка мала правомірні очікування на застосування до неї правил, встановлених Положенням № 143/зп-16, зокрема його пунктом 8 глави 6 розділу II.

За результатами складеного анонімного письмового тестування ОСОБА_1 отримала 82,125 бала, тобто більше ніж 50 відсотків від максимально можливого бала на цій стадії, у зв'язку із чим була допущена до виконання практичного завдання. За результатами виконання практичного завдання ОСОБА_1 набрала 49,5 бала, тобто менше ніж 50 відсотків від максимально можливого бала на цій стадії. Водночас сумарний результат ОСОБИ_1 за складення анонімного тестування та виконання практичного завдання склав 131,63 бала, що значно перевищує мінімально допустимий бал іспиту (105). Тому з урахуванням пункту 8 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 ОСОБА_1 мала бути допущеною до наступного етапу кваліфікаційного оцінювання.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

З огляду на викладене ВП ВС дійшла висновку, що у Комісії не було передбачених законом підстав для припинення кваліфікаційного оцінювання ОСОБИ_1, визнання її такою, що не відповідає займаній посаді, та внесення ВРП подання про її звільнення з посади судді.

Ураховуючи сформульовану у цій справі правову позицію щодо застосування окремих приписів Положення № 143/зп-16, ВП ВС водночас визнала за необхідне відступити від своїх висновків з цих питань, викладених, зокрема, у постановах від 19 березня 2019 року (справа № 9901/585/18) та 23 лютого 2022 року (справа № 9901/471/19).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 січня 2025 року у справі № 9901/54/19 (провадження № 11-50зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124809043>.

1.8. Щодо визнання неправомірним рішення ВККС про відмову в допуску судді до другого етапу «Дослідження досьє та проведення співбесіди» з підстави набрання меншого від мінімально допустимого бала за виконання практичного завдання під час кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення

Особливості проведення кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення Комісія відобразила в розділі IV Положення № 143/зп-16, відповідно до пункту 8 якого мінімально допустимий бал іспиту під час кваліфікаційного оцінювання суддів у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення – 55 відсотків від максимально можливого бала, встановленого в межах цього іспиту.

Цим же пунктом визначено, що під час кваліфікаційного оцінювання суддів у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення мінімально допустимий бал анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання не встановлюється.

Тобто якщо суддя проходить кваліфікаційне оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення, то мінімально допустимий бал окремо для анонімного письмового тестування та окремо для виконання практичного завдання встановлювати не можна.

ВП ВС наголосила, що ані закон, ані Положення № 143/зп-16, ані будь-який інший локальний нормативний акт Комісії не містить правил, які б передбачали, що Комісія після затвердження Положення № 143/зп-16 як офіційного письмового документа, який сама ВККС затвердила як уповноважений на це орган

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

за визначеною законом формою та за встановленою процедурою для регулювання відносин у царині проходження кваліфікаційного оцінюваннями суддями і який містить загальні правила поведінки, мала повноваження використовувати (застосовувати) нові правила і показники визначення результатів кваліфікаційного оцінювання на етапі «Іспит», зокрема встановлювати «бальний поріг» для кожної стадії (форми) цього етапу кваліфікаційного оцінювання, які суперечать загальним правилам визначення результатів кваліфікаційного оцінювання на етапі «Іспит» чи які установлені не на підставі загальних правил, якими, зокрема, є правила пункту 8 розділу IV Положення № 143/зп-16, і принаймні не після попереднього внесення змін до цих окремо згадуваних загальних правил, які б на законних підставах дозволяли їхнє застосування на етапі проходження кваліфікаційного оцінювання в межах дисциплінарного провадження.

З огляду на наведене ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що загальні приписи пункту 8 розділу IV Положення № 143/зп-16 забороняють встановлювати мінімально допустимі бали, зокрема, за виконання практичного завдання як стадії іспиту. Оскільки позивачка за результатами етапу кваліфікаційного оцінювання судді у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення «Іспит» набрала 143,375 бала (максимальна кількість – 210 балів), що складає більше ніж 55 відсотків від максимально можливого бала за етап «Іспит», Комісія не мала правомірних підстав ухвалювати спірне рішення.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 лютого 2024 року у справі № 9901/369/19 (провадження № 11-33аі24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117442775>.

1.9. Щодо правомірності призначення ВККС проведення комп'ютерного тестування та інтерв'ю з психологом у межах процедури кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді, а також розміщення відповідної інформації на своєму офіційному вебсайті

Позовні вимоги зводяться до незгоди позивача із включенням його анкетних даних до списку осіб, щодо яких призначено тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей, та розміщення відповідної інформації на офіційному вебсайті ВККС.

ВП ВС зауважила, що позивач проходив (добровільно, за власним волевиявленням) кваліфікаційне оцінювання в межах оголошеного Комісією 02 серпня 2018 року конкурсу на зайняття вакантних посад суддів КАС ВС (припинив участь на стадії складання іспиту – письмового анонімного тестування),

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

тобто погодився з призначеними його етапами, у тому числі з передбаченим тестуванням особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей.

Покликання в апеляційній скарзі на те, що в Україні не існує не тільки закону про психологічну діяльність, але й закону, яким регламентується порядок проведення оцінювання суддів, ВП ВС не визнала достатніми й переконливими аргументами для втручання в оскаржуване рішення.

Відповідно до частини п'ятої статті 83 Закону № 1402-VIII порядок та методологія кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення затверджуються ВККС. На виконання вказаної норми Комісія затвердила Положення № 143/зп-16.

Пунктом 1 глави 4 розділу II Положення № 143/зп-16 визначено, що тестування особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей проводиться у разі ухвалення Комісією відповідного рішення та за визначеною в ньому методикою.

26 березня 2019 року Комісія прийняла рішення № 39/зп-19, згідно з пунктом 11 якого призначила проведення тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей стосовно 67 суддів у межах кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді та кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення за допомогою таких методик: 1) тест загальних (інтелектуальних) здібностей; HCS Integrity Check TM – оцінка інтегративності; BFQ-2 – опитувальник «Велика п'ятірка-2»; MMPI-2 – Minnesota Multiphasic Personal Inventory – Міннесотський багатоаспектний особистісний опитувальник, друге видання; 2) інтерв'ю з психологом для фіналізації консолідованого звіту за результатами всіх методик; а також затвердила графік його проведення. Додатком 6 вказаного рішення позивачу призначено проведення комп'ютерного тестування на 09 квітня 2019 року та інтерв'ю з психологом на 20 квітня 2019 року.

ВП ВС також вказала на безпідставність доводів апеляційної скарги про те, що права на повагу гідності порушені саме з моменту виклику на принизливу процедуру незаконного психологічного тестування, тобто з моменту оприлюднення анкетних даних скаржника на сайті ВККС, і що наявність такої інформації на офіційному сайті Комісії порушує його право на повагу до честі та гідності, а ці дії завдають шкоди його репутації як судді та порядної людини і є порушенням прав, передбачених статтею 8 Конвенції, оскільки позивач належним чином не обґрунтував таких тверджень та не визначив конкретних підстав (проявів) вторгнення у сферу свого особистого і сімейного життя, його житло

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

чи кореспонденцію, не зазначив, які наслідки настали від такого вторгнення, який їхній характер та ступінь дії.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 лютого 2021 року у справі № 9901/180/19 (провадження № 11-44зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95242247>.

1.10. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про призначення кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді для судді місцевого суду, який брав участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді у КЦС ВС, у межах якого не підтвердив здатності здійснювати правосуддя в такому суді

Як установив суд першої інстанції, позивач узяв участь у конкурсі на зайняття 23 вакантних посад суддів КЦС ВС, оголошеному рішенням ВККС від 02 серпня 2018 року № 185/зп-18, кваліфікаційне оцінювання яких призначене рішенням Комісії від 08 жовтня 2018 року № 231/зп-18.

За змістом пункту 4 частини п'ятої статті 81 Закону № 1402-VIII ВККС за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду або ВС ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі у конкурсі.

Згідно з пунктом 33.1 Положення № 143/зп-16 у випадку недопуску судді (кандидата на посаду судді) до наступного етапу кваліфікаційного оцінювання за результатами попереднього етапу Комісія приймає рішення про непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді (у разі проведення кваліфікаційного оцінювання з метою визначення здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді).

На підставі пункту 36 Положення № 143/зп-16 рішення Комісії про непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді є підставою для припинення подальшої участі судді (кандидата на посаді судді) у процедурах, передбачених Законом № 1402-VIII.

З матеріалів справи вбачається, що рішенням від 20 грудня 2018 року № 231/зп-18 ВККС відмовила позивачу в допуску до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди» та визнала його такими, що не склав іспит, не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у КЦС ВС, та припинила його участь в оголошеному 02 серпня 2018 року конкурсі на зайняття 23 вакантних посад суддів КЦС ВС.

Отже, позивач не підтвердив здатності здійснювати правосуддя в суді вищого рівня у межах процедури конкурсу на зайняття вакантної посади судді, відтак не

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

підтвердив відповідності займаній посаді судді в розумінні наведеного вище пункту 44 розділу III Положення № 143/зп-16.

З огляду на викладене у ВККС не було підстав не призначати судді Господарського суду Миколаївської області (позивачу у справі) проведення іспиту в межах процедури кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді рішенням від 26 березня 2019 року № 39/зп-19.

ВП ВС відхилила посилання скаржника на те, що Комісія на порушення частини другої статті 77 КАС України не довела факту відсутності в позивача на час прийняття оскаржуваного рішення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя в місцевому господарському суді, оскільки оскаржуване рішення ВККС від 26 березня 2019 року № 39/зп-19 прийняте саме для проведення кваліфікаційного оцінювання відповідності судді займаній посаді, критеріями якого є 1) компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо); 2) професійна етика; 3) доброчесність. При цьому ВП ВС зазначила, що рішення Комісії від 26 березня 2019 року № 39/зп-19 не позбавляє позивача права як судді здійснювати правосуддя у Господарському суді Миколаївської області та не свідчить про відсутність у позивача на час прийняття оскаржуваного рішення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 28 вересня 2023 року у справі № 9901/233/19 (провадження № 11-42зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113901763>.

1.11. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним рішення ВККС про відмову в допуску до другого етапу кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді судді у зв'язку з повідомленням про незадовільний стан здоров'я під час проходження іспиту

Відповідно до пункту 13 розділу III «Порядок проведення кваліфікаційного оцінювання» Положення № 143/зп-16 неявка судді для проходження кваліфікаційного оцінювання у встановлені Комісією строки за відсутності поважних причин такої неявки є підставою для ухвалення рішення про непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді або невідповідності судді займаній посаді.

Поважними причинами неявки судді для проходження кваліфікаційного оцінювання є обставини, настання яких не залежить від волі судді і які

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

перешкоджають участі судді у кваліфікаційному оцінюванні та підтверджуються відповідними документами.

Про причини неявки суддя зобов'язаний письмово повідомити Комісію протягом п'яти робочих днів після виходу на роботу або припинення дії обставин, які були причиною неявки на кваліфікаційне оцінювання, а також звернутися до Комісії з письмовою заявою для встановлення строків проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання.

Відповідно до пункту 2 розділу III Порядку № 144/зп-16 контроль за проведенням іспиту, координування та узгодження дій під час підготовки та проведення іспиту здійснюються повноважними суб'єктами з питань забезпечення організаційної підготовки проведення іспиту та виконання функцій адміністративно-розпорядчого характеру Комісії, якими згідно з пунктом 7 розділу I Порядку № 144/зп-16 є члени Комісії, інспектори Комісії, працівники секретаріату Комісії.

Таким чином, якщо стан здоров'я судді унеможлиблює його явку на іспит, то він як учасник кваліфікаційного оцінювання має право звернутися до Комісії з письмовою заявою для встановлення строків проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання в порядку, передбаченому пунктом 13 розділу III Положення № 143/зп-16. Системний аналіз розділу III Порядку № 144/зп-16 дав ВП ВС підстави для висновку, що якщо стан здоров'я судді як учасника кваліфікаційного оцінювання погіршився саме під час проходження іспиту, то він має право звернутися до уповноваженого представника ВККС для отримання допомоги. При цьому виникнення перед початком іспиту чи під час його складання ситуації, яка унеможлиблює в конкретний момент часу продовження проходження особою відповідного етапу кваліфікаційного оцінювання, не вважається відмовою учасника від проходження іспиту.

Такого ж висновку дійшла ВП ВС у постанові від 18 червня 2019 року у справі № 9901/739/18.

Як убачається з матеріалів справи, позивач 13 квітня 2018 року прибув до місця проходження іспиту, оцінивши тим самим свій стан як такий, що дає йому можливість для складення анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання. До відповідача із заявою щодо перенесення строків кваліфікаційного оцінювання до проходження іспиту не звертався та не реалізував надане йому пунктом 13 розділу III Положення № 143/зп-16 право не проходити кваліфікаційне оцінювання цього дня в непрацездатному стані, що свідчить про його власне волевиявлення.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Також ВП ВС з наданих позивачем / його представником у судовому засіданні пояснень встановила, що в день складання іспиту, а саме 13 квітня 2018 року, перед початком та безпосередньо під час його складання в межах кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді позивач не повідомляв (як усно, так і письмово) про відмову від складання іспиту або окремих його стадій у зв'язку з погіршенням стану здоров'я.

Таким чином, у випадку оцінки позивачем свого стану здоров'я як незадовільного під час складання іспиту він повинен був повідомити про це уповноважених представників, однак відповідних дій не вчинив.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 27 квітня 2023 року у справі № 9901/260/19 (провадження № 11-391зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749459>; від 07 липня 2022 року у справі № 9901/61/19 (провадження № 11-256зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423465>; від 15 квітня 2021 року у справі № 9901/2/20 (провадження № 11-428зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96788086>.

1.12. Щодо повноважень ВККС здійснювати перегляд прийнятих палатою чи колегією Комісії рішень про визначення результатів виконаного учасником іспиту практичного завдання в межах кваліфікаційного оцінювання на зайняття вакантних посад суддів

Законом № 2509-VIII, який набрав чинності 5 серпня 2018 року, доповнено частину другу статті 85 Закону № 1402-VIII після абзацу третього новим абзацом такого змісту: «Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі може переглядати рішення, прийняті палатою чи колегією, щодо результатів виконаного учасником іспиту практичного завдання».

4 січня 2019 року до Комісії надійшла заява позивача про перегляд рішення Комісії щодо затвердження результатів виконаного ним практичного завдання.

Спірним рішенням Комісії за наслідками проведеного пленарного засідання відмовлено позивачу в перегляді рішення Комісії від 27 грудня 2018 року № 326/зп-18.

Позивач вважає, що ВККС у спірному рішенні відмовила йому в перегляді прийнятого щодо нього рішення лише з формальних підстав, не здійснивши перегляду методики і правильності оцінювання його роботи по суті.

Разом із цим, аналізуючи положення абзацу четвертого частини другої статті 85 Закону № 1402-VIII про можливість перегляду ВККС у пленарному складі рішень, прийнятих палатою чи колегією щодо результатів виконаного учасником іспиту практичного завдання, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

про те, що вказана норма встановлює право, а не обов'язок ВККС на здійснення такого перегляду.

Зокрема, перегляд Комісією у пленарному складі рішень, прийнятих палатою чи колегією ВККС, щодо результатів виконаного учасником іспиту практичного завдання може відбуватися за наявності певних обставин, що об'єктивно свідчать про необґрунтованість встановленого результату виконаного практичного завдання, зокрема: порушення порядку перевірки виконаного учасником іспиту практичного завдання, встановлення помилок у спеціальному програмному забезпеченні, що надавали можливість ідентифікувати автора роботи, тощо.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 03 листопада 2021 року у справі № 9901/119/19 (провадження № 11-130зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/101211554>; від 16 вересня 2020 року у справі № 9901/100/19 (провадження № 11-151зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/91753278>; від 11 березня 2020 року у справі № 9901/995/18 (провадження № 11-401зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/89289952>.

1.13. Щодо необхідності ВККС належно мотивувати своє рішення про відмову в допуску до участі в конкурсі на посаду судді ВАКС

У цій справі суд першої інстанції встановив, що 31 жовтня 2018 року позивачка подала скаргу на рішення колегії ВККС від 26 жовтня 2018 року, яким Комісія на своєму засіданні відмовила їй в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантної посади судді ВАКС.

Головним аргументом позивачки щодо незаконності рішення колегії ВККС було твердження про ігнорування останньою положень статті 53 Закону № 1700-VII та її правового становища викривача корупційного правопорушення, через який вона впродовж тривалого проміжку часу піддається переслідуванню та застосуванню негативних заходів. З посиланням на частину третю цієї статті позивачка доводила, що викривач не може бути підданий негативним заходам впливу з боку керівника або роботодавця, одним з яких є відмова в призначенні на вищу посаду, або загрози таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням про порушення вимог цього Закону іншою особою.

ВП ВС вказала, що не заперечує дискреції ВККС ухвалити відповідне рішення, зокрема й те, що фактично ухвалила стосовно позивачки, у разі встановлення в особи, яка претендує на вакантну посаду судді, непогашеного дисциплінарного стягнення. Поряд з тим встановлення такої обставини не повинне спонукати ВККС до проявів пасивності і нез'ясування відомостей та підстав, що ґрунтуються

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

на законі і можуть мати привілейоване й пріоритетне значення чи силу порівняно з тими положеннями, яким ВККС фактично надала перевагу.

Також ВП ВС вважає, що якщо особа, яка визнана викривачем корупційних фактів або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону № 1700-VII, посилається на положення статті 53 цього Закону для захисту своїх прав і стверджує, що приписи цих норм застосовуються для набуття нею права на певне благо, як-от на участь у конкурсі на вакантну посаду судді ВАКС, то суб'єкт владних повноважень, який уповноважений на прийняття певних рішень стосовно особи викривача, що передбачають оцінку (кваліфікацію) відомостей, до яких потенційно (ймовірно) можуть бути застосовані правила статті 53 Закону № 1700-VII, залежно від контексту правовідносин зобов'язаний навести мотиви, чому застосовує або не застосовує до спірних правовідносин положення цього Закону.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 червня 2020 року у справі № 9901/980/18 (провадження № 11-910зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458913>.

1.14. Щодо визнання внесених ВККС змін до пункту 14 розділу V Порядку № 144/зп-16 про встановлення мінімального прохідного бала для кваліфікаційного оцінювання та квот стосовно кількості осіб, які допускаються до наступного етапу, такими, що не суперечать Закону № 1402-VIII

В апеляційній скарзі позивач зазначав, що вважає, що зміни до пункту 14 розділу V Порядку № 144/зп-16, внесені рішенням Комісії від 02 жовтня 2018 року, зокрема щодо встановлення мінімального бала і квот стосовно кількості осіб, які допускаються до наступного етапу, не узгоджуються з вимогами Закону № 1402-VIII.

ВП ВС вказала, що аналіз частини одинадцятої статті 79 Закону № 1402-VIII та пункту 14 Порядку № 144/зп-16 (у редакції рішення Комісії від 13 лютого 2018 року № 20/зп-18 зі змінами та доповненнями, внесеними її рішенням від 02 жовтня 2018 року № 210/зп-18) свідчить про те, що проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів вищого спеціалізованого суду здійснюється на основі рейтингу учасників за результатами кваліфікаційного оцінювання, яке складається з таких етапів, як складення іспиту та дослідження досьє і проведення співбесіди. Іспит є основним засобом встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критерію професійної компетентності та проводиться шляхом складення анонімного письмового тестування

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

та виконання практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді та з відповідною спеціалізацією.

Зазначені норми передбачають, що порядок та методологія кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, а також порядок проведення іспиту та методика встановлення його результатів затверджуються Комісією.

Ці норми визначають повноваження ВККС як органу, відповідального за формування суддівського корпусу особами, які мають належний кваліфікаційний рівень, щодо визначення процедури проведення конкурсу на зайняття посад суддів ВАКС, у тому числі визначення етапів проведення відповідного кваліфікаційного оцінювання суддів, послідовності цих етапів та методів оцінки результатів їх проходження учасниками.

З огляду на наведене ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції правильно встановив, що оскаржуваний позивачем пункт 14 розділу V Порядку № 144/зп-16 містить конкретні характеристики понять «мінімально допустимий бал», «рейтинг результатів іспиту», чітко визначає критерії допуску учасників кваліфікаційного оцінювання до наступних етапів його проведення. Положення цього пункту є зрозумілими, точними і передбачуваними та узгоджуються з положеннями Закону № 1402-VIII.

ВП ВС під час розгляду цієї справи не встановила протиправності оскаржуваного позивачем пункту 14 розділу V Порядку № 144/зп-16, яка могла б слугувати підставою для визнання його нечинним.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 03 листопада 2021 року у справі № 9901/60/19 (провадження № 11-13заі21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101302982>.

1.15. Щодо повноважень ВККС у пленарному складі вирішувати питання обґрунтованості негативного висновку ГРД, поданого на розгляд колегії Комісії незадовго до початку проведення співбесіди із суддею

Аналіз положень Закону № 1402-VIII, які регламентують процедуру кваліфікаційного оцінювання, та окремо положень частини першої статті 88 цього Закону в поєднанні з положеннями пункту 4.10 розділу IV Регламенту, зокрема його підпункту 4.10.1, свідчать, що колегія ВККС може вчиняти низку дій та рішень для досягнення мети кваліфікаційного оцінювання судді. Колегія ВККС наділена повноваженнями констатувати: підтвердив чи не підтвердив суддя здатність здійснювати повноваження у відповідному суді. У процесі кваліфікаційного

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

оцінювання колегія Комісії вправі визначати: впливає чи не впливає висновок ГРД або її інформація на результат оцінювання за умови, що цей висновок поданий таким чином, що і суддя, і Комісія мали достатньо часу ознайомитися з ним і відповідним чином відреагувати на нього. У межах цієї процедури висновок, що надійшов після початку засідання з проведення співбесіди, колегією ВККС не розглядається.

Відповідно до правової позиції ВП ВС, викладеної в постановках від 01 липня 2020 року у справах № 9901/381/19 та 9901/489/19, навіть за умови, коли висновок ГРД потрапив у поле зору колегії ВККС незадовго до початку проведення співбесіди із суддею та з порушенням строків його подання, що зумовило ухвалення рішення про залишення цього висновку без розгляду, у розумінні положень абзацу другого частини першої статті 88 Закону № 1402-VIII це не означає, що колегія ВККС набуває можливості оцінювати, аналізувати та визначати юридичну природу цього документа, вирішувати, чи відповідає він вимогам щодо форми та змісту, встановленим законом, чи є він тією причиною (детермінантою), що зобов'язує (спонукає) колегію ВККС до ухвалення рішення стосовно суті висновку ГРД.

За висновками ВП ВС, викладеними в зазначених постановках, а також застосованими судом першої інстанції в оскаржуваному рішенні, законодавче визначення абзацу другого частини першої статті 88 Закону № 1402-VIII свідчить про те, що якщо в процесі кваліфікаційного оцінювання з'являється таке правове явище чи обставина, як висновок ГРД, то закон імперативно й безальтернативно визначає, коли рішення колегії ВККС про здатність судді здійснювати правосуддя у відповідному суді набирає сили остаточного, а також хто, яким чином та якою кількістю голосів має підтримати таке рішення. Із цього законодавчого формулювання висновується, що саме ВККС у пленарному складі на своєму засіданні може оцінити слушність висновку ГРД і дати відповідь на інші питання, пов'язані із цим висновком, серед іншого й на ті, що стосуються не тільки змісту (суті), але і його дійсності, достовірності, об'єктивності, правдивості, дотримання форми, строку та порядку затвердження і подання.

Гіпотеза норми абзацу другого частини першої статті 88 Закону № 1402-VIII через запровадження умови про наявність висновку ГРД щодо невідповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності передбачає диспозицію у виді подолання висновку ГРД одинадцятьма голосами членів ВККС на її пленарному засіданні, яка не встановлює жодних додаткових, особливих чи конкретних умов, яким має відповідати висновок ГРД як за змістом, так і за формою, строком чи порядком його подання. Тобто необхідність

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

підтвердження рішення колегії ВККС про здатність судді здійснювати правосуддя у відповідному суді цей Закон пов'язує із самим тільки фактом наявності негативного висновку ГРД, який у часі був поданий до моменту ухвалення колегією ВККС позитивного для судді рішення.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 01 вересня 2021 року у справі № 9901/474/19 (провадження № 11-1833ai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99765535>; від 17 лютого 2021 року у справі № 9901/18/20 (провадження № 11-4233ai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213552>; від 10 лютого 2021 року у справі № 9901/416/19 (провадження № 11-3383ai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95242271>; від 27 січня 2021 року у справі № 9901/556/19 (провадження № 11-3643ai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95177462>; від 01 липня 2020 року у справі № 9901/381/19 (провадження № 11-12093ai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458948>; від 01 липня 2020 року у справі № 9901/489/19 (провадження № 11-12213ai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458949>.

1.16. Щодо порядку набрання чинності рішенням ВККС у складі колегії про підтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за умови надходження негативного висновку ГРД

Як убачається з матеріалів справи та встановлено судом першої інстанції, висновок ГРД був поданий 30 травня 2019 року, а співбесіду з позивачкою, на якій обговорювалися питання, висвітлені в зазначеному висновку, було проведено 06 серпня 2019 року.

Крім того, з рішення Комісії від 06 серпня 2019 року № 724/ко-19 та витягу з протоколу № 351 засідання ВККС від 06 серпня 2019 року видно, що позивачка надала роз'яснення стосовно відомостей, наявних, зокрема, у висновку ГРД, також надала підтверджувальні документи на спростування доводів ГРД, викладених у згаданому висновку, ВККС визнала їх переконливими й такими, що спростовують висновок ГРД про невідповідність судді критеріям доброчесності та професійної етики.

За таких обставин висновок ГРД хоч і був поданий формально поза строком, встановленим підпунктом 4.10.1 пункту 4.10 розділу IV Регламенту, однак колегія ВККС та позивачка мали достатньо часу для ознайомлення з ним, а позивачка – для спростування його доводів.

Із законодавчого визначення абзацу другою частини першої статті 88 Закону № 1402-VIII випливає, що якщо у процесі кваліфікаційного оцінювання з'являється таке правове явище чи обставина, як висновок ГРД, то закон імперативно й безальтернативно визначає, коли рішення колегії ВККС про здатність судді здійснювати правосуддя у відповідному суді набирає сили

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

остаточного, а також хто, яким чином і якою кількістю голосів має підтримати таке рішення.

З наведених вище законодавчих положень випливає також, що колегія ВККС, коли ухвалює рішення про винесення на розгляд Комісії у пленарному складі питання щодо підтримки рішення про підтвердження суддею здатності здійснювати повноваження у відповідному суді, не задіює власних владних повноважень і не вдається до застосування якісних і кількісних критеріїв чи інших оцінних характеристик, власного розсуду, а лише відтворює, реалізує волю, веління, функцію норми закону. За цієї правової ситуації колегія ВККС не здійснює своїх дискреційних повноважень.

В аспекті викладеного ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції про те, що рішення Комісії від 06 серпня 2019 року прийняте у спосіб, на підставі та в межах повноважень, що визначені Конституцією та законами України, а також з дотриманням права особи на участь у процесі його прийняття; визнала, що висновки суду ґрунтуються на повному, всебічному й об'єктивному дослідженні фактичних обставин справи й правильному застосуванні норм матеріального права.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 24 березня 2021 року у справі № 9901/547/19 (провадження № 11-3483ai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96071536>; від 24 лютого 2021 року у справі № 9901/605/19 (провадження № 11-3813ai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439677>; від 19 жовтня 2023 року у справі № 9901/57/20 (провадження № 11-1433ai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114423829>.

1.17. Щодо повноважень колегій ВККС ухвалювати рішення про відповідність чи невідповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково (до набрання чинності Законом № 3511-IX)

Згідно з пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, оцінюється колегіями ВККС у порядку, визначеному цим Законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням ВРП на підставі подання відповідної колегії ВККС.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Зазначена норма відтворює положення, закріплене у підпункті 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, та наділяє виключно колегії ВККС повноваженнями оцінювати суддів, про яких ідеться у цьому підпункті, на відповідність займаній посаді.

Аналіз наведених норм дав ВП ВС підстави для висновку, що виключно колегії ВККС були наділені повноваженнями ухвалювати від імені Комісії рішення про відповідність чи невідповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII.

ВП ВС звернула увагу на те, що лише через сім років після внесення змін до Конституції України в частині правосуддя Законом № 3511-IX, який набрав чинності 30 грудня 2023 року, було змінено передбачену пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII процедуру оцінювання судді на відповідність займаній посаді.

Так, унесеними змінами до цього пункту встановлено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, оцінюється колегіями ВККС у порядку, визначеному цим Законом, за правилами, які діяли до дня набрання чинності Законом № 3511-IX, та з урахуванням особливостей, передбачених цим розділом.

За результатами такого оцінювання колегія ВККС, а у випадках, передбачених цим Законом, – пленарний склад Комісії ухвалює рішення про відповідність або невідповідність судді займаній посаді. Таке рішення ухвалюється за правилами, передбаченими цим Законом для ухвалення рішення про підтвердження або про непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді.

Системний аналіз положень Закону № 1402-VIII, зокрема пункту 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» цього Закону як до так і після внесення до нього змін, Регламенту в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин та після внесення до нього змін відповідними рішеннями Комісії, переконав ВП ВС у тому, що до набрання чинності Законом № 3511-IX оцінювання судді на відповідність займаній посаді та ухвалення остаточного рішення із цього питання належало до виключних повноважень колегії ВККС. Вирішення зазначеного питання ВККС у пленарному складі суперечить пункту 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII, приписи якого мають імперативний характер і не підлягають розширеному тлумаченню.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 червня 2024 року у справі № 9901/198/20 (провадження № 11-53ai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088917>.

1.18. Щодо неналежності до розгляду в порядку адміністративного судочинства позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності ВККС стосовно нездійснення нормативного визначення порядку дій Комісії (учасників кваліфікаційного оцінювання) при виникненні обставин, які значно ускладнюють або унеможливають продовження його проходження з будь-яких причин

За змістом частини п'ятої статті 78 Закону № 1402-VIII порядок складення кваліфікаційного іспиту, методика оцінювання кандидатів визначаються положенням, що затверджується Комісією.

Позовні вимоги в цій справі спрямовані на визнання протиправною бездіяльності Комісії та зобов'язання її вчинити дії, визначені Законом № 1402-VIII, щодо нормотворчої діяльності ВККС.

ВП ВС у своїх постановках неодноразово вказувала на те, що юрисдикція адміністративних судів не поширюється на спори, пов'язані з нормотворчою діяльністю суб'єкта владних повноважень, оскільки вказані дії / бездіяльність не є управлінською діяльністю, яка б створювала безпосередньо для позивача певні правові наслідки.

Крім того, як убачається з інформації, наявної на сайті відповідача, ВККС неодноразово призначала розгляд питання про проведення та продовження проведення співбесіди за результатами дослідження досьє в межах кваліфікаційного оцінювання щодо судді, що свідчить про проходження позивачем першого етапу кваліфікаційного оцінювання – іспиту та допущення його до другого етапу – дослідження досьє та проведення співбесіди.

Вказане свідчить про відсутність порушення Комісією прав та законних інтересів позивача, нібито за захистом яких він звернувся до суду із цим позовом.

Виходячи з наведеного ВП ВС визнала помилковим висновок суду першої інстанції щодо можливості розгляду цієї справи по суті заявлених позовних вимог, оскільки такий спір не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 06 квітня 2023 року у справі № 990/129/22 (провадження № 11-83ai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208969>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

1.19. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про призначення іспитів для суддів місцевих та апеляційних судів у межах процедури кваліфікаційного оцінювання

Згідно з підпунктом 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України (з унесеними змінами) з дня набрання чинності Законом № 1401-VIII (30 вересня 2016 року) відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, має бути оцінена в порядку, визначеному законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади.

Пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII обумовлено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом 1401-VIII, оцінюється колегіями ВККС у порядку, визначеному цим Законом.

Як зазначено в параграфі 42 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи СМ/Рес (2010) 12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, з метою сприяння ефективному здійсненню правосуддя та постійному підвищенню його якості відповідно до параграфу 58 держави-члени мають впроваджувати системи оцінювання суддів органами судової влади.

Тобто система оцінювання суддів як одна зі складових судової реформи впроваджувалась для сприяння ефективному здійсненню правосуддя та підвищенню якості судової системи держави. Метою кваліфікаційного оцінювання є визначення здатності судді й надалі здійснювати правосуддя за критеріями компетентності, професійної етики та добропорядності.

ВП ВС зазначила, що кваліфікаційне оцінювання запроваджено щодо всіх суддів, яких призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, тобто процес оцінювання не має вибіркового характеру та не має на меті зашкодити репутації окремих суддів, у тому числі й позивача.

Відповідно й призначення іспитів у межах кваліфікаційного оцінювання не має вибіркового характеру та не має на меті зашкодити репутації окремих суддів, у тому числі й позивача.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 24 березня 2021 року у справі № 9901/186/19 (провадження № 11-63зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96006361>.

1.20. Щодо відсутності підстав для визнання завершеним кваліфікаційного оцінювання судді з дня набрання законної сили рішенням адміністративного суду, яким скасовано висновок ГРД про невідповідність судді критеріям доброчесності та професійної етики

Спир у цій справі виник у зв'язку з незгодою позивача з бездіяльністю ВККС, яка фактично полягає в несвоєчасному, на думку позивача, розгляді питання щодо набрання чинності рішенням ВККС від 03 червня 2019 року № 351/ко-19 та в подальшому у відмові визнати зазначене рішення таким, що набрало чинності з 28 січня 2020 року – з дня набрання чинності рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 26 грудня 2019 року у справі № 640/12018/19, яким скасований висновок ГРД від 02 червня 2019 року про невідповідність судді Господарського суду Київської області критеріям доброчесності та професійної етики.

16 жовтня 2019 року ВРУ прийняла Закон № 193-ІХ, який набрав чинності 07 листопада 2019 року. Пунктами 2 і 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 193-ІХ визначено, що з дня набрання чинності цим Законом повноваження членів ВККС припиняються.

Отже, починаючи із 07 листопада 2019 року повноваження членів Комісії припинені, до того ж як на березень 2021 року, так і на теперішній час новий склад ВККС не сформований. Робота Комісії як державного органу з листопада 2019 року і дотепер забезпечується її секретаріатом у межах його компетенції та повноважень, визначених Положенням про секретаріат ВККС, і зводиться до організаційного забезпечення її роботи.

Ураховуючи викладене, ВП ВС визнала правильним висновок КАС ВС про те, що ухвалення Комісією рішень про відповідність / невідповідність займаній посаді судді, підтримку рішень ВККС у складі колегії та інших рішень, які ухвалюються Комісією відповідно до Закону № 1402-VIII, до формування її нового складу є неможливим.

ВП ВС також зазначила, що ані Закон № 1402-VIII, ані Регламент не містять посилань на те, що рішення про підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді набирає чинності з дня його ухвалення, якщо в матеріалах суддівського дос'є наявний висновок ГРД про невідповідність судді критеріям професійної етики та доброчесності, який залишений без розгляду ВККС

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

у зв'язку з поданням його з пропуском строку, визначеного пунктом 4.10 розділу IV Регламенту.

Отже, наявність у суддівському досьє негативного висновку ГРД щодо судді, незважаючи на залишення цього висновку без розгляду у зв'язку з поданням його з пропуском строку, визначеного пунктом 4.10 розділу IV Регламенту, не може свідчити про відсутність цього висновку, а відтак і про відсутність необхідності відповідно до вимог чинного законодавства його подолання не менше ніж одинадцятьма членами Комісії.

Доводи позовної заяви та апеляційної скарги про те, що з 28 січня 2020 року – дати набрання законної сили рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 26 грудня 2019 року у справі № 640/12018/19, яким скасовано висновок ГРД від 02 червня 2019 року про невідповідність судді Господарського суду Київської області критеріям добросовісності та професійної етики, набирає чинності рішення ВККС від 03 червня 2019 року № 351/ко-19 та що кваліфікаційне оцінювання судді Господарського суду Київської області вважається успішно завершеним, визнані помилковими.

ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції правильно відмовив у задоволенні позовних вимог щодо визнання кваліфікаційного оцінювання судді Господарського суду Київської області успішно завершеним та визнання рішення ВККС від 03 червня 2019 року № 351/ко-19 таким, що набрало чинності 28 січня 2020 року, тобто з дня набрання законної сили рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 26 грудня 2019 року у справі № 640/12018/19, яким скасовано висновок ГРД від 02 червня 2019 року, оскільки суд не має права перебирати на себе повноваження іншого органу.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 червня 2022 року у справі № 9901/84/21 (провадження № 11-523заі21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105078717>.

1.21. Щодо неможливості оскарження до суду рішення колегії ВККС про винесення на розгляд засідання Комісії у пленарному складі питання стосовно підтримки її рішення про результати кваліфікаційного оцінювання судді

Рішенням колегії ВККС від 24 квітня 2019 року № 123/ко-19 «Про результати кваліфікаційного оцінювання судді Вінницького окружного адміністративного суду ОСОБИ_1 на відповідність займаній посаді» позивач визнаний таким, що відповідає займаній посаді. У цьому ж рішенні зазначено, що воно набирає чинності у порядку, визначеному в пункті 4.10 Регламенту.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Рішенням Житомирського окружного адміністративного суду від 09 серпня 2019 року в справі № 120/1949/19-а визнано протиправним та скасовано висновок ГРД від 23 квітня 2019 року про невідповідність судді Вінницького окружного адміністративного суду ОСОБИ_1 критеріям доброчесності та професійної етики та відмовлено в задоволенні позову щодо визнання протиправним та скасування рішення ГРД про надання інформації на доповнення до висновку щодо невідповідності цього судді критеріям доброчесності та професійної етики, затвердженого 12 червня 2019 року.

КАС ВС рішенням від 07 грудня 2020 року у справі № 9901/577/19 визнав рішення ВККС від 24 квітня 2019 року №123/ко-19 «Про результати кваліфікаційного оцінювання судді Вінницького окружного адміністративного суду ОСОБИ_1 на відповідність займаній посаді» таким, що набрало чинності з 09 вересня 2019 року (дня набрання законної сили судовим рішенням Житомирського окружного адміністративного суду від 09 серпня 2019 року у справі № 120/1949/19-а, яким скасований відповідний висновок ГРД); у задоволенні позовної вимоги про визнання протиправним та скасування зазначеного рішення ВККС у частині набрання ним чинності відповідно до підпункту 4.10.8 пункту 4.10 розділу IV Регламенту відмовив.

Вважаючи, що ні законодавче регулювання оцінювання судді на відповідність займаній посаді, ні зазначені судові рішення щодо ОСОБИ_1 не створюють перешкод для розгляду питання щодо підтримки рішення колегії ВККС пленарним складом Комісії, відповідач ухвалив спірне рішення.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що спірне рішення є процедурним, не породжує правових наслідків для позивача, а тому не може бути самостійним предметом судового оскарження. Це рішення з урахуванням його змісту та вирішених питань не має впливу на права, обов'язки та інтереси позивача як судді, не припиняє таких його повноважень і не є обставиною, з якою закон пов'язує можливість його звільнення з цієї посади, не звужує і не скасовує його прав, а отже, не породжує і правовідносин, у яких виникає публічно-правовий спір, за результатом вирішення якого може бути ухвалене судове рішення, яке б відповідало завданню адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 червня 2024 року у справі № 990/302/23 (провадження № 11-58зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088910>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

1.22. Щодо визнання правомірними положень Регламенту про надання доступу членам ГРМЕ до суддівського досьє і досьє кандидата на посаду судді під час конкурсу на зайняття вакантних посад суддів ВАКС

Повноваження ГРМЕ визначені у статті 9 Закону № 2447-VIII, відповідно до якої ГРМЕ утворюється строком на шість років для сприяння ВККС у підготовці рішень з питань призначення на посади суддів ВАКС та є її допоміжним органом (частина перша).

Твердження позивачки про те, що ГРМЕ у цих правовідносинах є самостійним органом (суб'єктом владних повноважень), уповноваженим ухвалювати рішення, визнано помилковим, оскільки виходячи з повноважень ВККС, визначених у Законі № 1402-VIII, та мети утворення і правового статусу ГРМЕ, закріплених у Законі № 2447-VIII, вбачається, що рішення щодо кандидата на посаду приймається ВККС, а участь у засіданні Комісії не наділяє ГРМЕ повноваженнями ухвалювати рішення (правосуб'єктністю).

ГРМЕ є органом, який сприяє ВККС в оцінюванні кандидата на посаду судді ВАКС за критерієм доброчесності, оскільки це є однією з обов'язкових умов кандидата для зайняття цієї посади.

Аналогічна правова позиція викладена ВП ВС у постанові від 30 вересня 2020 року у справі № 9901/102/19.

Щодо посилання позивачки на відсутність у ГРМЕ визначених у законі повноважень стосовно доступу до досьє кандидата на посаду судді, в якому міститься серед іншого інформація з обмеженим доступом, ВП ВС зазначила, що положеннями частини дев'ятої статті 9 Закону № 2447-VIII ГРМЕ надано право збирати, перевіряти та аналізувати інформацію щодо кандидатів на посади суддів ВАКС, при цьому визначено й обов'язок вживати заходів до захисту персональних даних, інформації з обмеженим доступом, які стали відомі ГРМЕ, її членам у зв'язку зі здійсненням їх повноважень.

З огляду на викладене ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що рішення відповідача є правомірним, відповідає положенням Закону № 1402-VIII, ухвалене на реалізацію положень Закону № 2447-VIII, який установлює особливості конкурсу на зайняття посади судді ВАКС.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 квітня 2021 року у справі № 9901/131/19 (провадження № 11-356зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96377417>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

1.23. Щодо необхідності завершення процедури кваліфікаційного оцінювання судді, розпочатої до набрання чинності Законом № 1402-VIII (30 вересня 2016 року) та не завершені за правилами, які діяли на день початку оцінювання

Законом № 192-VIII викладено в новій редакції Закон № 2453-VI та запроваджено процедуру первинного кваліфікаційного оцінювання суддів для підтвердження їх здатності відправляти правосуддя.

Відповідно до абзацу першого пункту 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 192-VIII ВККС забезпечує проведення первинного кваліфікаційного оцінювання суддів з метою прийняття рішень щодо можливості здійснення ними правосуддя у відповідних судах.

Рішенням Комісії від 28 січня 2016 року № 7/зп-16 призначено первинне кваліфікаційне оцінювання суддів, яке підлягало проведенню протягом лютого – березня 2016 року, зокрема й судді Господарського суду Сумської області.

Рішенням Комісії від 18 березня 2016 року № 72/ко-16, прийнятим за результатами первинного кваліфікаційного оцінювання, суддю визнано такою, що не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді, відсторонено її від здійснення правосуддя до проходження нею повторного кваліфікаційного оцінювання та направлено до Національної школи суддів України для проходження перепідготовки, яку було завершено нею 05 серпня 2016 року.

12 вересня 2016 року ВККС рішенням № 68/зп-16 призначила проведення протягом листопада 2016 року повторного кваліфікаційного оцінювання 12 суддів, у тому числі й згаданій судді.

30 вересня 2016 року набрали чинності закони № 1401-VIII та № 1402-VIII, у зв'язку із цим набрало чинності правило, передбачене підпунктом 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, за яким з дати набрання чинності Законом № 1401-VIII має бути оцінена у визначеному законом порядку відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності указаним Законом.

Пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII визначено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом № 1401-VIII, оцінюється колегіями ВККС у порядку, визначеному цим Законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням ВРП на підставі подання відповідної колегії ВККС.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

При цьому відповідно до пункту 21 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII Комісія завершує процедури кваліфікаційного оцінювання, розпочаті до набрання чинності цим Законом, за правилами, які діяли на день початку такого кваліфікаційного оцінювання.

У подальшому ВККС рішенням від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17 призначила кваліфікаційне оцінювання 999 суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді, зокрема й судді Господарського суду Сумської області.

ВККС рішенням від 26 квітня 2018 року № 551/ко-18: визначила, що суддя Господарського суду Сумської області не склала іспиту для суддів місцевих та апеляційних судів, призначеного рішенням Комісії від 29 січня 2018 року № 7/зп-18; відмовила судді Господарського суду Сумської області у допуску до другого етапу кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді «Дослідження досьє та проведення співбесіди», призначеного рішенням Комісії від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17, за результатами іспиту суддів місцевих та апеляційних судів; визнала суддю Господарського суду Сумської області такою, що не відповідає займаній посаді; вирішила рекомендувати ВРП розглянути питання про звільнення з посади судді Господарського суду Сумської області цієї особи.

Однак процедуру кваліфікаційного оцінювання щодо судді було розпочато до набрання чинності Законом № 1402-VIII (30 вересня 2016 року) та не завершено. Зокрема, після проходження нею перепідготовки в Національній школі суддів України Комісія не провела щодо неї повторного кваліфікаційного оцінювання в межах первинного оцінювання як окремого етапу первинного оцінювання, тому з урахуванням вимог пункту 21 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» вказаного Закону процедура кваліфікаційного оцінювання підлягає завершенню за правилами, які діяли на день початку такого оцінювання.

ВП ВС дійшла висновку, що наведене свідчить про відсутність у Комісії підстав для включення згаданої судді до списку суддів, стосовно яких рішенням від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання на відповідність займаній посаді з подальшим проведенням іспиту за правилами, що діяли після набрання чинності Законом № 1402-VIII.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 08 червня 2022 року у справі № 9901/932/18 (провадження № 11-433зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/105078716>; від 27 червня 2024 року у справі № 990/305/23 (провадження № 11-76зai24) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/120396084>; від

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

21 березня 2024 року у справі № 9901/532/19 (провадження № 11-200заі23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118465127>.

1.24. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним незавершення Комісією кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді судді у строк, визначений Законом № 3511-IX (до 30 червня 2024 року)

07 червня 2018 року Комісія ухвалила рішення, яким призначила кваліфікаційне оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді, зокрема ОСОБИ_1, а 26 березня 2019 року ухвалила рішення № 39/зп-19, яким призначила позивачу іспит у межах кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді на 17 квітня 2019 року. Впродовж 2019 року ВККС двічі констатувала випадки неявки позивача з тих чи тих причин для проходження певних етапів кваліфікаційного оцінювання (на 17 квітня і 21 травня 2019 року).

11 січня 2024 року, Комісія ухвалила рішення № 6/зп-24 про продовження процедури оцінювання, зокрема, суддів ліквідованих судів, здійснення правосуддя в яких припинено відповідно до закону (зокрема, судді Окружного адміністративного суду міста Києва ОСОБИ_1). Комісія рішенням від 19 червня 2024 року № 199/зп-24 визначила графік складення, зокрема, призначила іспит в межах кваліфікаційного оцінювання судді Окружного адміністративного суду міста Києва ОСОБИ_1 на відповідність займаній посаді на 09 липня 2024 року.

10 липня 2024 року ВККС ухвалила рішення, яким визнала іспит у межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді, призначений на 09 липня 2024 року, таким, що не відбувся, внесла зміни до визначеного рішенням ВККС від 19 червня 2024 року № 199/зп-24 графіка складення іспиту в межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді, зокрема, визначила позивачу такі дати складення іспиту – 30 липня 2024 року (резервні дати – 20 серпня 2024 року та 10 вересня 2024 року).

Отже, загальний контекст обставин перебігу процедури кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді, критика (розбір) конкретних дій та рішень ВККС в масиві питань, пов'язаних з кваліфікаційним оцінюванням великої кількості суддів України та в аспекті «перманентного» регулювання процедури кваліфікаційного оцінювання законодавцем, а також характерний зміст власної поведінки судді, стосовно якого провадиться кваліфікаційне оцінювання, зокрема в нашому випадку стосовно судді ОСОБИ_1, дисципліна останнього під час проходження кваліфікаційного оцінювання впродовж 2019 року, зокрема й час та чинники, які зумовили звернутися до суду саме тоді, коли звернувся, а не раніше, якщо після настання певної події в його суддівській кар'єрі суддя мав право

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

перевестися до іншого суду за прийнятними для нього правилами, коли насправді мав щире бажання змінити місце своєї суддівської кар'єри, у своїй сукупності не дозволяють визнати, що ВККС принаймні стосовно особи судді ОСОБИ_1 допустила бездіяльність у формі зволікання проведення процедури кваліфікаційного оцінювання та несвоєчасного її завершення загалом до певної дати зокрема (30 червня 2024 року).

Попри те, з часу початку процедури кваліфікаційного оцінювання, зокрема, стосовно судді ОСОБИ_1 (червень 2018 року) й до дня початку оскарження ним протиправної бездіяльності ВККС до запроваджені законом дати завершення процедури кваліфікаційного оцінювання сплинув встановлений законом шестимісячний строк, сам по собі пропуск цього строку в контексті доводів позовної заяви, які ще раз були артикульовані в апеляційній скарзі, не можна віднести до протиправної бездіяльності.

Суддя ОСОБА_1 не навів обґрунтування, яким саме чином факт незавершення ВККС кваліфікаційного оцінювання в межах передбаченого законом шестимісячного строку вплинуло на його права чи інтереси; на які саме, яким чином поведінкова діяльність ВККС обмежила його здатність володіти статусом судді або безповоротно звузила поступ у його суддівській кар'єрі.

ВП ВС визнала, що суд першої інстанції ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 січня 2025 року у справі № 990/234/24 (провадження № 11-268зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124904873>.

1.25. Щодо строку на звернення до суду з позовом про визнання протиправним і скасування рішення ВККС про результати кваліфікаційного оцінювання судді на відповідність займаній посаді

Предметом оскарження за цим позовом є пункт 3 резолютивної частини рішення ВККС про результати кваліфікаційного оцінювання судді на відповідність займаній посаді від 18 березня 2019 року № 18/ко-19, який стосується набрання чинності зазначеним рішенням.

Позивач був присутній під час проголошення 18 березня 2019 року ВККС рішення про результати його кваліфікаційного оцінювання як судді на відповідність займаній посаді, тобто позивачу було відомо про прийняття ВККС рішення щодо його прав та обов'язків. Однак з адміністративним позовом про оскарження спірної частини рішення ВККС позивач звернувся 18 листопада

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

2021 року, тобто з пропуском установленого частиною п'ятою статті 122 КАС України місячного строку.

Згідно із частиною першою статті 123 КАС України у разі подання особою позову після закінчення строків, установлених законом, без заяви про поновлення пропущеного строку звернення до адміністративного суду, або якщо підстави, вказані нею у заяві, визнані судом неповажними, позов залишається без руху. При цьому протягом десяти днів з дня вручення ухвали особа має право звернутися до суду із заявою про поновлення строку звернення до адміністративного суду або вказати інші підстави для поновлення строку.

Поважними причинами, що зумовили пропуск строку звернення до суду, визнаються обставини, які є об'єктивно непереборними, не залежать від волевиявлення особи та пов'язані з дійсними істотними перешкодами, які не дозволяють вчасно реалізувати право на судовий захист.

Зазначені позивачем у клопотанні про поновлення строку звернення до адміністративного суду мотиви для його поновлення не підтверджують наявності об'єктивно непереборних обставин, які б перешкождали своєчасному оскарженню ним спірної частини рішення ВККС.

За приписами частини другої статті 123 КАС України, якщо заяву не буде подано особою в зазначений строк або вказані нею підстави для поновлення строку звернення до адміністративного суду будуть визнані неповажними, суд повертає позовну заяву.

Оскільки позивач пропустив установлений законом строк звернення до суду з цим позовом, поважних причин пропуску цього строку не навів, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про наявність передбачених частиною другою статті 123 КАС України підстав для повернення позовної заяви.

Згідно з правовими висновками, висловленими в постановках ВП ВС від 04 квітня 2018 року у справі № 9991/23/17, від 12 червня 2019 року у справі № 9901/150/19 та від 21 серпня 2019 року у справі № 9901/100/19, щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності ВККС, пов'язаних з проведенням конкурсних процедур стосовно добору суддів, застосуванню підлягає встановлений частиною п'ятою статті 122 КАС України місячний строк звернення до суду.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 18 травня 2022 року у справі № 9901/484/21 (провадження № 11-93ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104827807>; від 28 липня 2022 року у справі № 9901/611/19 (провадження № 11-4823ai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637699>; від 03 лютого 2021 року у справі № 9901/243/20 (провадження № 11-3233ai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95177472>; від 28 жовтня 2020 року у справі № 9901/33/20

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

(провадження № 11-213зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/93217967>; від 27 травня 2020 року у справі № 9901/37/20 (провадження № 11-91зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/89961611>; від 01 квітня 2020 року у справі № 9901/601/19 (провадження № 11-49зai20) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/88952189>; від 26 лютого 2020 року у справі № 9901/496/19 (провадження № 11-1194зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/88138966>; від 19 лютого 2020 року у справі № 9901/390/19 (провадження № 11-908зai19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/87951300>; від 22 лютого 2024 року у справі № 990/150/23 (провадження № 11-192зai23) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/117241509>; від 16 травня 2024 року у справі № 990/53/24 (провадження № 11-49зai24) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/119168574>.

1.26. Щодо визнання того, що зміна судової практики не є обставиною, яка впливає на перебіг строків звернення до суду з позовом про визнання протиправним і скасування рішення ВККС про результати кваліфікаційного оцінювання судді на відповідність займаній посаді (в частині визначення порядку набрання цим рішенням чинності)

Як убачається з клопотання про поновлення строку звернення до суду з адміністративним позовом, позивач вважає допустимим способом захисту своїх прав та законних інтересів звернення до суду з позовом про визнання протиправним та скасування рішення ВККС від 24 квітня 2019 року № 123/ко-19 у частині визначення порядку набрання чинності цим рішенням з інших підстав, ніж були наведені у справі № 9901/577/19. На його думку, строк звернення до суду з цим позовом не є пропущеним, оскільки після ухвалення ВП ВС рішення від 13 червня 2024 року у справі № 9901/198/20 виникли нові підстави звернення до суду, від часу виникнення яких і слід обчислювати строки звернення до суду.

ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції, що суд апеляційної інстанції, ухвалюючи постанову від 13 червня 2024 року у справі № 9901/198/20, не утворив нових норм права чи фактичних обставин, що можуть слугувати підставами позову, а лише розтлумачив уже існуючі норми.

При цьому подальша зміна судової практики, яка є тлумаченням, на перебіг строків звернення до суду не впливає, оскільки не є правовою підставою заявленого позову.

Норми права, які регламентують спірне питання, були і залишаються незмінними, позивач уже звертався до суду з позовом про той самий предмет, а отже, достеменно знав про порушення своїх прав, оскільки вчиняв активні дії щодо їх судового захисту, наводячи відповідне правове регулювання. Інших поважних підстав для поновлення строку звернення до адміністративного суду

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

з посиланням на обставини об'єктивного і непереборного характеру, підтверджені доказами, позивач не навів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 листопада 2024 року у справі № 990/226/24 (провадження № 11-233зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123086005>.

1.27. Щодо неналежності до компетенції суду розгляду позову про скасування рішення ВККС стосовно внесення технічних і таких, що не впливають на зміст документа, виправлень до рішення ВККС про визнання судді таким, що не відповідає займаній посаді

14 лютого 2024 року ВККС, розглянувши питання про виправлення описки в своєму рішенні від 27 листопада 2023 року № 26/ко-23, встановивши, що під час систематизації тексту цього рішення в окремих його пунктах виявлено технічні помилки, та з'ясувавши, що в пункті 94 та розділі «ІХ Висновки за результатами кваліфікаційного оцінювання судді» у частині даних, викладених у таблиці цього рішення, є описки, які є технічними, не впливають на зміст документа і підлягають виправленню, – рішенням № 55/ко-24 внесла виправлення до пункту 94 рішення ВККС від 27 листопада 2023 року № 26/ко-23 про визнання судді Голосіївського районного суду м. Києва ОСОБИ_1 такою, що не відповідає займаній посаді, зазначивши правильним оцінений Комісією критерій доброчесності у 75 балів та виключивши з цього пункту слово «критерій» після слів «проведення співбесіди»; внесла виправлення до розділу «ІХ Висновки за результатами кваліфікаційного оцінювання судді» шляхом викладення таблиці в іншій редакції.

Не погодившись із рішенням ВККС від 14 лютого 2024 року № 55/ко-24, ОСОБА_1 звернулась до КАС ВС із позовом про його скасування, де вказала, що дії ВККС щодо прийняття спірного рішення вчинені саме після отримання позовної заяви про оскарження рішення ВККС від 27 листопада 2023 року, тобто після ознайомлення з доводами щодо розбіжностей балів в окремих пунктах рішення та відсутності належного мотивування, що, на думку позивачки, є намаганням ВККС виправити поставлені бали за відповідними критеріями показників та свідчить про дискримінаційний, необ'єктивний та упереджений підхід ВККС під час проходження ОСОБОЮ_1 кваліфікаційного оцінювання.

Суд першої інстанції зауважив, що, як зазначено в пункті 3 резолютивної частини рішення, про скасування якого позивачка звернулась з адміністративним позовом, рішення ВККС від 14 лютого 2024 року № 55/ко-24 є невід'ємною частиною рішення ВККС від 27 листопада 2023 року № 26/ко-23.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

У свою чергу, правомірність рішення ВККС від 27 листопада 2023 року № 26/ко-23 про визнання судді Голосіївського районного суду м. Києва ОСОБИ_1 такою, що не відповідає займаній посаді, є предметом судового розгляду у справі № 990/13/24.

Таким чином, перевіrivши позовну заяву ОСОБИ_1 до ВККС, суд першої інстанції з'ясував, що позивачка звертається з вимогами про скасування рішення ВККС від 14 лютого 2024 року про виправлення описки, яке є невід'ємною частиною рішення ВККС від 27 листопада 2023 року про визнання судді такою, що не відповідає займаній посаді, та дійшов висновку про відсутність правових підстав для відкриття провадження у справі за заявленим позовом, а тому у його відкритті відмовив з огляду на положення пункту 1 частини першої статті 170 КАС України.

Оскільки рішення, яке є предметом оскарження в цій справі, є невід'ємною частиною рішення ВККС від 27 листопада 2023 року № 26/ко-23, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про відсутність правових підстав для відкриття провадження у справі за заявленим позовом, а тому у його відкритті відмовив з огляду на положення пункту 1 частини першої статті 170 КАС України.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 13 червня 2024 року у справі № 990/146/24 (провадження № 11-97зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396081>; від 03 жовтня 2024 року у справі № 990/159/24 (провадження № 11-154зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122092396>.

1.28. Щодо неналежності до компетенції суду розгляду позову про скасування рішення Комісії про повторний автоматизований розподіл справ між членами ВККС з метою продовження кваліфікаційного оцінювання суддів ліквідованих судів

КАС ВС ухвалою від 06 лютого 2024 року відмовив ОСОБИ_1 у відкритті провадження у справі № 990/27/24 на підставі пункту 1 частини першої статті 170 КАС України, оскільки спір не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції, що рішення ВККС від 11 січня 2024 року № 6/зп-24 «Про продовження кваліфікаційного оцінювання суддів», яким Комісія у пленарному складі вирішила здійснити автоматизований розподіл справ (повторний автоматизований розподіл справ) між членами ВККС стосовно суддів місцевих та апеляційних судів, зокрема суддів ліквідованих судів, здійснення правосуддя в яких припинено відповідно до закону [згідно з мотивувальною частиною рішення повторний автоматизований розподіл справ здійснюється задля невідкладного продовження кваліфікаційного оцінювання

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

суддів ліквідованих судів, стосовно яких не проведено оцінювання на відповідність займаній посаді], є актом з організації процесу кваліфікаційного оцінювання і стосується вирішення Комісією проміжного процедурного питання у такому процесі.

ВП ВС також погодилась із висновком КАС ВС, що рішення ВККС від 11 січня 2024 року № 6/зп-24 не породжує будь-яких юридично значимих наслідків для позивача, оскільки не має впливу на його права, обов'язки та інтереси як особи у правовому статусі діючого судді. Правові наслідки для ОСОБИ_1 створює рішення ВККС від 07 червня 2018 року № 133/зп-18 про призначення кваліфікаційного оцінювання, а не рішення про його продовження.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 25 квітня 2024 року у справі № 990/27/24 (провадження № 11-413аі24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118689106>.

1.29. Щодо можливості оскарження рішень (актів індивідуальної дії) ВККС про результати кваліфікаційного оцінювання лише особою (кандидатом на посаду судді), якої це рішення стосується

У цьому позові йдеться про оскарження акта індивідуальної дії, ухваленого ВККС за результатами кваліфікаційного оцінювання стосовно кандидатів на посади суддів КГС ВС.

ВП ВС визначила, що право на оскарження рішень (актів індивідуальної дії) ВККС, що приймаються за результатами кваліфікаційного оцінювання судді (кандидата на посаду судді), має лише суддя, якого це рішення стосується, у порядку, передбаченому КАС України.

Оскільки позивач не є учасником (суб'єктом) правовідносин, що виникли з прийняттям оскаржуваних рішень, які є правовими актами ненормативного характеру, то такі рішення, відповідно, не породжують для позивача й права на захист, тобто права на звернення із цим адміністративним позовом.

Аналогічну правову позицію викладено в постановах ВП ВС від 06 лютого 2019 року у справі № 9901/815/18 (провадження № 11-1323заі18), від 12 червня 2019 року у справі № 9901/50/19 (провадження № 11-126заі19) та від 19 лютого 2020 року у справі № 9901/594/19 (провадження № 11-1284заі19).

За таких обставин ВП ВС визнала правильним та обґрунтованим висновок суду першої інстанції про те, що позивач не має права на оскарження рішень, ухвалених ВККС за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидатів на посади суддів КГС ВС.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 01 квітня 2020 року у справі № 9901/572/19 (провадження № 11-1248зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88952192>; від 03 вересня 2020 року у справі № 9901/145/20 (провадження № 11-192зai20) можна ознайомитися – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91520458>; від 24 червня 2020 року у справі № 9901/623/19 (провадження № 11-22зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90111846>; від 25 березня 2020 року у справі № 9901/588/19 (провадження № 11-47зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88952199>; від 11 березня 2020 року у справі № 9901/590/19 (провадження № 11-1285зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88602334>; від 04 березня 2020 року у справі № 9901/575/19 (провадження № 11-1253зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88376218>; від 26 лютого 2020 року у справі № 9901/604/19 (провадження № 11-10зai20) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88138153>; від 19 лютого 2020 року у справі № 9901/594/19 (провадження № 11-1284зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88138164>.

2. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань добору кандидатів на посади суддів місцевих судів

2.1. Щодо повноважень ВККС ухвалити рішення про надання рекомендацій для призначення на посади суддів у місцевих адміністративних та місцевих господарських судах особам, стосовно яких у межах іншого конкурсу внесені рекомендації про призначення на посади суддів місцевих загальних судів

У процесі судового розгляду справи встановлено, що на виконання вимог статей 78, 79 Закону № 1402-VIII ВККС оголосила два конкурси: на зайняття вакантних посад суддів у місцевих загальних судах рішенням від 02 липня 2019 року і після затвердження рейтингу учасників цього конкурсу наступний – на зайняття вакантних посад суддів у місцевих адміністративних і господарських судах рішенням від 09 серпня 2019 року. Крім цього, Комісія затвердила Положення № 211/зп-18 та Положення № 141/зп-1.

Відповідно до рішень, якими оголошено зазначені конкурси, кожен з них проводиться для кандидатів, зарахованих до резервів: резерву на заміщення вакантних посад суддів місцевих загальних судів та резервів на заміщення вакантних посад суддів місцевих адміністративних судів і місцевих господарських судів.

Для кожного із зазначених конкурсів було затверджено відповідні Умови їх проведення з визначенням переліку потрібних для участі документів, строку їх подання, а також кількості судів, з проханнями про рекомендування до яких може звернутися кандидат.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Виходячи із системного аналізу статей 78, 79 Закону № 1402-VIII, пункту 9 Умов, затверджених рішеннями Комісії від 02 липня і 09 серпня 2019 року, а також пункту 3.12 розділу III Положення № 141/зп-1, з урахуванням того, що Комісія оголосила два конкурси, ВП ВС вказала, що суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про те, що правило, за яким у межах оголошеного конкурсу кандидат може звернутися лише з однією заявою, означає один з двох конкурсів, оголошених Комісією 02 липня 2019 року (на зайняття вакантних посад суддів у місцевих загальних судах) або 09 серпня 2019 року (на зайняття вакантних посад суддів у місцевих адміністративних і господарських судах).

Водночас з огляду на положення статей 78, 79 Закону № 1402-VIII визначення порядку оголошення і проведення конкурсів належить до дискреційних повноважень ВККС, тобто вона самостійно визначає кількість конкурсів та види місцевих судів, до яких такі конкурси будуть проводитися залежно від потреб судової системи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 квітня 2021 року у справі № 9901/342/20 (провадження № 11-445зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96669463>.

2.2. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про припинення участі кандидата в доборі на посаду судді місцевого суду у зв'язку з невжиттям ним належних заходів для відображення достовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Положеннями пункту 3 частини восьмої статті 5 Закону № 1700-VII визначено обов'язок особи, яка претендує на участь у конкурсі, подати в зазначений в оголошенні строк декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за рік, що передує року, у якому було оприлюднено оголошення про конкурс.

Відповідно до пункту 7 частини першої статті 46 Закону № 1700-VII у декларації зазначаються відомості про отримані (нараховані) доходи, у тому числі доходи у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи.

Суд першої інстанції встановив, що розбіжності в 11-му розділі декларації, на які вказала НАЗК і які взяла до уваги ВККС, дійсно мали місце, при цьому суд першої інстанції правильно зауважив, що навіть за умови оцінки доходів,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

зазначених позивачем у цьому розділі як фактично отриманих, вони все одно різняться від сум дійсно отриманих у звітному 2016 році доходів.

ВП ВС зауважила, що в поясненнях, поданих до ВККС 05 та 09 липня 2018 року, позивач стверджував, що розбіжність виникла виключно через технічну помилку під час підрахунку або під час заповнення декларації.

У поданих 31 липня 2018 року до ВККС поясненнях позивач уже вказав, що при заповненні декларації він вважав, що повинен зазначити в ній фактично отриманий на банківську картку в 2016 році дохід. Таку ж позицію позивач висловив і в позовній заяві.

ВП ВС зазначила, що з огляду на вимогу доброчесності від особи, яка реалізує право на зайняття посади судді, очікується уважність стосовно розкриття даних під час участі у відповідному конкурсі, а також чітка, логічна та послідовна позиція.

Ураховуючи наведене, ВП ВС визначила, що в цьому випадку ВККС мала підстави для висновку про невжиття кандидатом на посаду судді місцевого суду належних заходів для відображення достовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2016 рік.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 24 червня 2020 року у справі № 9901/764/18 (провадження № 11-224зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458936>.

2.3. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про відмову кандидату в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів місцевих судів з підстави наявності стосовно нього постанови районного суду про закриття кримінального провадження (з nereабілітуючих підстав)

Предметом спору в цій справі є правомірність / протиправність рішення ВККС, яким ОСОБИ_1 відмовлено в допуску до участі в конкурсі на зайняття 560 вакантних посад суддів у місцевих судах для кандидатів на посаду судді, зарахованих до резервів на заміщення вакантних посад суддів місцевих судів, який був оголошений рішенням Комісії від 14 вересня 2023 року № 95/зп-23.

Суд першої інстанції установив, що Комісія, покликаючись у спірному рішенні на постанову Вишгородського районного суду Київської області від 23 серпня 2011 року у справі № 1-180/11 про закриття кримінального провадження, у такий спосіб не стверджувала й не могла стверджувати про вину ОСОБИ_1 у вчиненні злочину, адже це не доведено в установленому порядку.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Суд першої інстанції констатував, що Комісія під час вирішення питання про відповідність позивача як кандидата на посаду судді встановленим вимогам (стаття 69 Закону № 1402-VIII) взяла до уваги той факт, що було певне діяння, за яке кримінальний закон передбачав відповідальність і до якого [діяння] був причетний ОСОБА_1, за згодою якого суд закриття кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності.

За висновком суду першої інстанції, зміст постанови Вишгородського районного суду Київської області від 23 серпня 2011 року у справі № 1-180/11 свідчить, що закриття кримінального провадження щодо позивача відбулося з нереабілітуючих підстав, що негативно позначається на репутації особи, надто коли це стосується конкурсу на посаду судді, до якої Закон № 1402-VIII установлює вимоги також морального та етичного характеру, об'єднавши їх словом «добročесність». Остання зобов'язує Комісію перевіряти, виявляти, а також реагувати на факти / обставини, які свідчать про недотримання цієї вимоги, і робити це не тільки на етапі добору кандидатів на посаду судді, але й під час конкурсу на заміщення вакантної посади судді.

ВП ВС погодилася з таким висновком суду першої інстанції і додатково наголосила, що Комісія не стверджувала, що позивач має незняту чи непогашену судимість, вина позивача у вчиненні злочину не була доведена, тож він відповідно до приписів статті 62 Конституції України презюмується невинуватим, чого, власне, відповідач теж не заперечує.

ВП ВС також наголосила, що повноваження членів Комісії оцінювати певні факти як такі, що узгоджуються чи не узгоджуються з поняттям добročесності, є виключними. Ніхто інший, окрім Комісії, не має повноважень оцінювати добročесність кандидата на посаду судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 травня 2024 року у справі № 990/3/24 (провадження № 11-633ai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119653577>.

2.4. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про припинення участі кандидата в доборі на посаду судді місцевого суду у зв'язку з виявленням під час виконання практичного завдання забороненого джерела інформації

29 серпня 2019 року на етапі виконання ОСОБОЮ_1 практичного завдання за спеціалізацією місцевого господарського суду уповноважені працівники ВККС виявили в ОСОБИ_1 (індивідуальний номер НОМЕР_1) в кишені штанів аркуш

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

паперу А4 із записами (фрагмент судового рішення) та внесли відомості про цей факт до протоколу реєстрації порушень.

Комісія рішеннями від 26 липня 2023 року № 37/зп-23, № 39/зп-23 визнала порушення, зафіксоване щодо ОСОБИ_1, істотним і таким, що зумовлює визнання його таким, що не склав кваліфікаційний іспит. На основі цього Комісія затвердила негативні результати іспиту для позивача за обома спеціалізаціями, внаслідок чого припинила його участь у доборі, оголошеному 03 квітня 2017 року.

Рішення від 26 липня 2023 року № 39/зп-23 за своєю суттю є похідним від рішення № 37/зп-23.

Оцінюючи висновки суду першої інстанції, рішення якого про відмову в задоволенні позову переглядається, та аргументи учасників справи, ВП ВС не знайшла підстав вважати, що оспорювані рішення ВККС у відповідних частинах, котрі стосуються позивача, Комісія ухвалила всупереч визначеним законом її повноваженням у конкурсній процедурі добору кандидатів на посаду судді місцевого суду за результатами складення позивачем кваліфікаційного іспиту.

ВП ВС указала, що за пунктом 13 розділу IV Положення № 211/зп-18 перед початком проведення відповідного етапу іспиту уповноважені представники Комісії ознайомлюють учасників іспиту з правилами його складення і в цій справі позивач не заперечує, що він був ознайомлений з такими правилами.

Факт наявності в позивача під час виконання практичного завдання зі спеціалізації місцевого господарського суду в кишені штанів аркуша паперу формату А4 з фрагментом судового рішення підтверджується наявними у справі доказами, справжність яких позивач не заперечує. Тобто цей факт не потребує доказування.

У контексті правовідносин, щодо яких виник спір, ВП ВС зробила висновок, що ВККС оцінила дії позивача та ситуацію, яка склалася, крізь призму вимог, що ставляться до професійного судді, принципів функціонування судової влади – справедливості, верховенства права, законності, незалежності, відкритості, наголосивши, що авторитет судової влади та довіра до неї формуються залежно від персональної довіри до осіб, які обіймають посади суддів та становлять суддівський корпус. Тобто саме в аспекті морально-етичної сторони допущеного позивачем порушення однакових для всіх кандидатів чітких і зрозумілих правил Комісія, реалізуючи свої дискреційні повноваження, розцінила таке порушення як істотне.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/183/23 (провадження № 11-56заі24) можна ознайомитися за посиланням:

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120485514>; від 13 червня 2024 року у справі № 990/185/23 (провадження № 11-77зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088914>; від 30 травня 2024 року у справі № 990/187/23 (провадження № 11-45зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119653574>; від 30 травня 2024 року у справі № 990/189/23 (провадження № 11-66зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119583715>; від 31 жовтня 2024 року у справі № 990/188/23 (провадження № 11-191зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123081968>.

2.5. Щодо скасування рішень ВККС як необґрунтованих у частині визнання того, що зафіксоване під час складання кваліфікаційного іспиту порушення Положення № 211/зп-18 кандидатом на посаду судді є істотним і має наслідком припинення його участі в конкурсі

У контексті обставин цієї справи, не заперечуючи наявності у ВККС дискреційних повноважень приймати рішення за результатами розгляду питання щодо порушень учасниками іспиту порядку його складення, ВП ВС вказала, що належна мотивація рішення ВККС (як форма зовнішнього вираження дискреційних повноважень) дає можливість перевірити, як саме (за якими ознаками) відбувалася процедура вирішення цього питання і, зокрема, чи було прийняте ВККС рішення пропорційним установленому порушенню.

Звертаючись із позовом у цій справі, позивачка наполягала на тому, що під час виконання практичного завдання зі спеціалізації місцевого адміністративного суду вона випадково (через технічну помилку) відкрила Рішення КСУ від 09 липня 2007 року у справі № 6-рп/2007 за гіперпосиланням, яке міститься у статті 39 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», під час пошуку на дозволеному інтернет-ресурсі законів, якими вносилися зміни до цієї статті, та не використовувала це Рішення у модельній справі, на основі якої виконувала практичне завдання. Ці доводи позивачки підтверджуються матеріалами справи та не заперечуються стороною відповідача.

Водночас перед початком проведення іспиту уповноважені представники Комісії не роз'яснили позивачці правила реагування на таку помилку.

Наведене у підсумку дало ВП ВС підстави стверджувати, що викладені ВККС у спірних рішеннях у відповідній частині мотиви стосовно допущення позивачкою істотного порушення порядку та правил складання кваліфікаційного іспиту є необґрунтованими, непропорційними (неспівмірними) виявленому порушенню і такими, що зроблені фактично на підставі припущень (сумнівів), за відсутності належних доказів, які доводили б умисне порушення позивачкою правил складання іспиту, свідоме нехтування, зневажливе або недбале ставлення до правил

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

кваліфікаційного іспиту та її недоброчесність, що могло б мати наслідком припинення її участі в іспиті та визнання її такою, що не склала іспиту відповідно до пункту 18 розділу IV та підпункту 5 пункту 12 розділу VI Положення № 211/зп-18.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 травня 2024 року у справі № 990/186/23 (провадження № 11-19зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119265162>.

2.6. Щодо визнання протиправним рішення ВККС про припинення участі позивача в доборі кандидатів на посаду судді місцевого суду у зв'язку з ненаданням йому можливості пояснити інформацію, одержану від СБУ

Суд першої інстанції встановив, що 19 березня 2018 року в поясненнях, наданих Комісії позивачем, спростовано інформацію НАЗК про розбіжності зазначених ним у декларації за 2016 рік відомостей з наявною в НАЗК інформацією та відомостей з баз даних. На підтвердження цього позивач надав посилання на інтернет-сторінку про розміщення його декларації за 2016 рік в Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, з якої убачається, що інформація про житловий будинок та земельну ділянку ним у декларації не зазначалася, оскільки він не має жодного відношення до цих об'єктів.

Водночас суд першої інстанції установив, що Комісія не повідомила позивача про наявність інформації від СБУ, яка міститься в листі від 23 березня 2018 року № 14/5/2-958 і може свідчити про його недоброчесність як кандидата на посаду судді.

Цю інформацію було покладено в основу оскаржуваного рішення Комісії, а саме що позивач постійно мешкає на тимчасово окупованій території АРК та відповідно до даних Державної прикордонної служби України періодично перетинає державний кордон України по лінії розмежування з окупованою територією за паспортом громадянина України.

Отже, ВККС не повідомила позивача про отриману інформацію від СБУ, яка може свідчити про його недоброчесність як кандидата на посаду судді, тому така інформація не могла бути оцінена Комісією і вважатись достатньою та обґрунтованою для прийняття оскаржуваного рішення, оскільки позивачем не надані пояснення щодо зазначеної вище інформації.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що рішення ВККС від 12 червня 2018 року № 259/дс-18, яким припинено участь позивача в доборі

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

кандидатів на посаду судді місцевого суду, оголошеному Комісією 03 квітня 2017 року, є протиправним та підлягає скасуванню.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 грудня 2019 року у справі № 9901/767/18 (провадження № 11-156зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86877099>.

2.7. Щодо визнання протиправним рішення ВККС про відмову в наданні рекомендації ВРП про призначення кандидата на посаду судді місцевого суду з підстави незабезпечення йому можливості надати додаткові пояснення чи документи щодо питань, які викликали сумніви

У сукупності обставин, які Комісія поклала в основу свого рішення, вагоме значення мав її висновок щодо невідповідності задекларованих кандидатом за 2022 рік сум отриманого доходу та сплаченого кредиту (дохід значно менший). ВП ВС визнала цей висновок передчасним. Так, наданими ОСОБОЮ_1 доказами: копіями кредитного договору від 28 грудня 2021 року № 47317/2021, укладеного між Акціонерним товариством «Кредобанк» та ОСОБОЮ_3, додатка до цього договору (таблиця обчислення орієнтовної загальної вартості кредиту для споживача та орієнтовної реальної процентної ставки за договором про споживчий кредит); квитанцій Акціонерного товариства «Універсалбанк» (за період з 26 січня 2022 року по 28 грудня 2022 року) підтверджується його довід про помилкове зазначення в декларації суми сплачених коштів за кредит як 232 448,00 грн при фактичній сплаті 149 424,00 грн (66 400,00 грн – власне кредит, 83 024,00 грн – проценти). ВП ВС взяла до уваги те, що цих документів не було в розпорядженні Комісії на час ухвалення оскаржуваного рішення (ОСОБА_1 направив їх до ВККС 06 березня 2024 року), але це пов'язано насамперед із тим, що Комісія перед співбесідою або під час неї не запропонувала кандидату надати додаткові пояснення чи документи стосовно цих обставин. Відтак і довід ОСОБИ_1 про помилку в декларації та про достатність його доходу (зокрема, й довід про наявність певних грошових збережень та про розумний рівень витрат, які нічим не спростовані) для сплати кредиту не можна відхилити як необґрунтований і непідтверджений.

За змістом норм Положення № 143/зп-16 (в редакції рішення ВККС від 13 лютого 2018 року № 20/зп-18) (пункти 19, 20, 22, 23 розділу III) [Положення №141/зп-16 було доповнено близькими за змістом нормами рішенням ВККС від 29 лютого 2024 року № 72/зп-24], співбесіда полягає в обговоренні результатів дослідження досьє та складається з таких етапів: оголошення доповіді

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

за результатами дослідження досьє; надання судді (кандидату на посаду судді) можливості доповнити, уточнити чи спростувати оголошену в доповіді інформацію; послідовне обговорення із суддею (кандидатом на посаду судді) показників, оцінювання яких потребує уточнення, з метою прийняття остаточного рішення щодо підтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді. Обговорення відбувається шляхом опитування судді (кандидата на посаду судді) доповідачем і членами Комісії та надання суддею (кандидатом на посаду судді) відповідей і пояснень. Під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Оскільки Комісія не надала кандидату можливості надати додаткові пояснення чи документи щодо питань, які викликали у членів Комісії серйозні сумніви, це призвело до передчасного висновку про невідповідність витрат кандидата його доходам. За обставин цієї справи наведене істотно впливає на загальну оцінку ВП ВС оскаржуваного рішення як такого, що відповідає критеріям обґрунтованості, безсторонності та розсудливості, визначеним статтею 2 КАС України, а тому є підстави для його скасування.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 28 листопада 2024 року у справі № 990/92/24 (провадження № 11-193зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123992357>.

2.8. Щодо визнання протиправним рішення ВККС про відмову в наданні рекомендації ВРП про призначення кандидата на посаду судді місцевого суду з підстави ненаведення в ньому аргументів на користь наміру кандидата приховати відомості про вартість задекларованого майна

У вимірі спірних правовідносин прикметним є те, що зі спірного рішення достеменно не збагнути, якому саме критерію доброчесності відповідно до частини дев'ятої статті 69 Закону № 1402-VIII не відповідає ОСОБА_1.

Комісія звернула, з-поміж іншого, увагу на те, що позивачка не зазначила у деклараціях за 2016, 2022 роки відомостей про вартість задекларованого майна, хоча, як слідує з аргументації відповідача, мала б це зробити. Інакше кажучи, ВККС вважала, що позивачка була зобов'язана задекларувати вартість квартири та автомобіля, зокрема, шляхом проведення їх грошової оцінки, якщо не мала [зі слів позивачки] інших документів, які б це підтверджували.

Поза тим, як можна зрозуміти з обсягу встановлених обставин справи, головно зі змісту спірного рішення, ВККС не з'ясувала (принаймні не зазначила)

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

обставин, які призвели до того, що позивачка не задекларувала вартості згаданого майна, якщо, з погляду Комісії, ці дані (стосовно майна) існують або Комісія про них знає. З цього приводу Комісія [у спірному рішенні] не навела аргументів, які, на її думку, свідчать про намір позивачки приховати майно чи доходи або ж намагання зазначити недостовірні відомості в цій частині.

Тобто Комісія оцінила незазначення у деклараціях відомостей про вартість майна і паспортних даних чоловіка позивачки як помилку (недбалість), але водночас в об'єктивно можливому обсязі не аргументувала, яким чином за описаної ситуації поведінка позивачки чи її ставлення до заповнення цих відомостей, принаймні зі змісту її пояснень, відрізняються від добросовісного виконання свого обов'язку.

ВП ВС дійшла висновку, що невідображення в деклараціях позивачки за 2016, 2022 роки відомостей про вартість майна, про яке мовиться у спірному рішенні, мало б щонайменше спонукати ВККС розібратися з причинами, через які так сталося, або принаймні створити умови, за яких кандидат на посаду судді могла б глибше пояснити ситуацію, щодо якої в Комісії виникли перестороги. Відтак з'ясовані обставини у своїй сукупності мали б бути висвітлені в рішенні за наслідками співбесіди й слугувати основою для відповідних мотивів та висновків.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 листопада 2024 року у справі № 990/71/24 (провадження № 11-156зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123602975>.

2.9. Щодо визнання протиправним рішення ВККС про відмову в наданні рекомендації ВРП про призначення кандидата на посаду судді місцевого суду з підстави визнання необґрунтованими та суб'єктивними наведених Комісією мотивів невідповідності позивачки вимогам доброчесності у зв'язку придбанням її чоловіком автомобілів за заниженою ціною

В оспорюваному рішенні ВККС свій висновок про невідповідність позивачки критеріям доброчесності пов'язала, зокрема, із сумнівами щодо дійсності вказаної позивачкою в декларації за 2022 рік вартості автомобілів «Volkswagen Transporter» 2000 року випуску, в сумі 40 000 грн та «Daewoo Lanos», 2004 року випуску, в сумі 45 000 грн, які чоловік позивачки придбав у 2018 році.

Своєю чергою, на обґрунтування заявлених у цій справі позовних вимог позивачка стверджувала, що така ціна зазначених автомобілів була погоджена сторонами при укладенні договорів купівлі-продажу, враховуючи, зокрема, стан

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

автомобілів, які потребували зварювальних та відновлювальних робіт. При цьому договори були подані до сервісних центрів МВС для оформлення права власності та отримання технічних паспортів на автомобілі.

У цьому контексті ВП ВС зауважила, що придбання особою майна за цінами, нижчими за середньоринкову вартість аналогічних товарів (зокрема, транспортних засобів), саме по собі не вказує на недоброчесність кандидата на посаду судді, якщо відсутні фактичні дані, які б доводили вчинення особою протиправних дій, що можна було б трактувати як нечесність, чи невідповідність рівня життя кандидата на посаду судді або членів його сім'ї задекларованим доходам, чи наміри приховати дійсну вартість майна з інших підстав.

Отже, сам лише факт придбання чоловіком ОСОБИ_1 автомобілів «Volkswagen Transporter» та «Daewoo Lanos» за ціною, яку ВККС вважала заниженою, на переконання ВП ВС, не може слугувати підставою для визнання ОСОБИ_1 недоброчесною.

ВП ВС також зауважила, що в силу приписів частини четвертої статті 75 Закону № 1402-VIII для формування досьє кандидата на посаду судді та проведення спеціальної перевірки ВККС має право безоплатно отримувати інформацію стосовно кандидата та членів його сім'ї або близьких осіб у порядку, передбаченому статтею 86 цього Закону.

Однак дослідженням матеріалів справи становлено, що ВККС, маючи певні сумніви, пов'язані з вартістю автомобілів, які належать на праві приватної власності чоловікові позивачки, і право отримувати пояснення та копії документів і матеріалів від будь-яких осіб, до початку проведення співбесіди з позивачкою не витребувала у неї додаткових пояснень чи доказів щодо цього питання та не звернулася із запитом безпосередньо до інших осіб (наприклад, до Міністерства внутрішніх справ України, яке є держателем Єдиного державного реєстру транспортних засобів тощо), з метою підтвердження або спростування таких своїх сумнівів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 листопада 2024 року у справі № 990/139/24 (провадження № 11-204зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123081974>.

2.10. Щодо визнання протиправним рішення ВККС про відмову в наданні рекомендації ВРП про призначення кандидата на посаду судді місцевого суду з підстави визнання необґрунтованими та суб'єктивними наведених Комісією

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

мотивів невідповідності позивачки вимогам доброчесності у зв'язку придбанням нею квартири за ціною, нижчою від ринкової

ВП ВС звернула увагу, що зі спірного рішення не вбачається, якому саме критерію доброчесності, визначеному частиною дев'ятою статті 69 Закону № 1402-VIII, не відповідає ОСОБА_1. Крім того, в оскаржуваному рішенні від 27 лютого 2024 року № 228/дс-24 ВККС не посилалась на фактичні дані, які б указували на те, що існує обґрунтований сумнів у чесності ОСОБИ_1.

Натомість з матеріалів справи вбачається, що відповідно до задекларованого позивачкою доходу за 2015 рік вона отримала 271 662 грн від підприємницької діяльності. Спірна ж квартира загальною площею 55,4 кв. м. за адресою: АДРЕСА_1 придбана нею за 149 992 грн.

Як правильно зазначив КАС ВС, посилення Комісії на те, що зазначені кошти не можна вважати прибутком кандидатки, оскільки відомості з Державного реєстру фізичних осіб – платників податку та податкові декларації кандидатки містять відомості тільки про суму нарахованого доходу, а не отриманого прибутку, а також те, що відомості не враховують витрат на звичайну підприємницьку діяльність (наприклад, оренду приміщення, обладнання, оплату комунальних платежів, розрахунки з постачальниками тощо) та на проживання кандидатки і членів її сім'ї, є лише припущеннями, оскільки в матеріалах справи відсутні відповідні докази (витрати на оренду приміщення, обладнання, оплату комунальних платежів, розрахунки з постачальниками тощо), з яких можна було б дійти обґрунтованого висновку про те, що рівень життя ОСОБИ_1 або членів її сім'ї не відповідає задекларованим доходам.

ВП ВС зауважила, що сумніви Комісії як підстави для відмови кандидату на посаду судді в наданні відповідної рекомендації мають бути обґрунтовані ВККС у її рішенні та ґрунтуватись не на особистих припущеннях членів Комісії, а на дослідженні фактичних даних, які спростовували б доводи особи або вказували б на їх суперечність або алогічність (беззмістовність).

До того ж сам факт придбання квартири за ціною, нижчою від ринкової, не є правопорушенням і не вказує на недоброчесність кандидата на посаду судді за відсутності фактичних даних, які б свідчили про вчинення особою протиправних дій, які можна було б трактувати як нечесність та невідповідність рівня життя кандидата на посаду судді або членів його сім'ї задекларованим доходам, або про наміри приховати дійсну вартість майна з інших підстав.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 07 листопада 2024 року у справі № 990/124/24 (провадження № 11-2023аі24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123081970>.

2.11. Щодо відсутності підстав для визнання неправомірним рішення ВККС про припинення участі позивача у процедурах призначення на посаду судді місцевого суду через недосягнення 30-річного віку

02 червня 2016 року ВРУ прийняла Закон № 1401-VIII та Закон № 1402-VIII.

Згідно з пунктом 19 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VII участь кандидатів на посаду судді, які на шістдесятий день з дня набрання чинності цим Законом (тобто 28 листопада 2016 року) не відповідають вимогам для призначення на посаду судді відповідно до Конституції України, у процедурах добору чи призначення припиняється.

Відповідно до статті 69 Закону № 1402-VIII на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою.

Аналогічні вимоги до кандидата на посаду судді передбачені й частиною другою статті 127 Конституції України.

Суд установив, що ВККС прийнято рішення від 28 листопада 2016 року № 158/зп-16 про припинення участі позивача у конкурсі на посаду судді, оскільки він є молодшим 30 років, що не відповідає вимогам, установленим частиною другою статті 127 Конституції України та статтею 69 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС зазначила, що наявність рішення Комісії від 28 листопада 2016 року № 158/зп-16 про припинення участі позивача в доборі на посаду судді виключає будь-яку можливість задоволення позовних вимог позивача щодо зобов'язання ВККС продовжити стосовно нього конкурсні процедури.

З набранням чинності Закону № 1402-VIII порядок та процедура добору на посаду судді були змінені, у зв'язку із чим Комісія втратила процесуальну можливість рекомендувати позивача на посаду судді за процедурою, що була встановлена Законом № 2453-VI, а позивачу необхідно брати участь у конкурсі на добір кандидатів на посаду судді лише за новою процедурою.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 січня 2019 року у справі № 9901/526/18 (провадження № 11-1134зай18) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79413217>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

2.12. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним рішення ВККС у частині визначення рейтингових результатів виконаного практичного завдання на етапі іспиту в межах конкурсу з добору кандидатів на посаду судді місцевого суду, які, на думку позивача, є необ'єктивними

Зі змісту оскаржуваного рішення вбачається, що Комісія з посиланням на приписи Положення № 211/зп-18, яким передбачені максимально можливий бал за складення іспиту – 90 та бал за кваліфікаційний іспит за однією спеціалізацією – 210, а також максимально можливий бал, що дорівнює 75-ти відсоткам вказаних показників, визначила мінімально допустимий бал за складення тестування – 67,5, а кваліфікаційного оцінювання за однією спеціалізацією – 157,5.

За додатками до рішення від 19 квітня 2019 року, витяги з яких знаходяться в матеріалах справи, позивач зайняв 231 місце в рейтингу, позаяк набрав за результатами тестування 82,125 бала та 86 балів за виконане практичне завдання. Загальна кількість балів склала 168,125. Позивач визнаний таким, що успішно склав іспит та зарахований до резерву на заміщення вакантних посад суддів місцевого загального суду. Однак вважає оцінку виконаного ним практичного завдання необ'єктивною і протиправною.

В апеляційній скарзі позивач неодноразово з використанням різних за змістом, але подібних за характером аргументів акцентує увагу на відсутності в розпорядженні Комісії методики оцінювання результатів письмового практичного завдання, оскільки відповідач її не надав, а суд фактично не встановив.

З посиланням на ці аргументи скаржник хоче переконати суд, що відсутність методики оцінювання саме результатів виконання практичного завдання робить незаконним рішення Комісії з оцінкою результатів виконання ним практичного завдання на 86 балів.

ВП ВС визнала, ці аргументи скарги необґрунтованими.

Не знайшли свого підтвердження й посилання скаржника на ознаки свавільності дій членів Комісії, які проводили оцінювання практичного завдання, докази недотримання ними методології кваліфікаційного оцінювання відсутні.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 травня 2020 року у справі № 9901/261/19 (провадження № 11-1257зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89903941>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

2.13. Щодо вимог, яким повинні відповідати особи, які претендують на допуск ВККС до складення кваліфікаційного іспиту в межах процедури добору на посаду судді місцевого суду повторно

Особою, яка відповідно до Закону № 1402-VIII має право бути допущеною до складення іспиту повторно, є особа, яка успішно пройшла спеціальну підготовку, відповідає вимогам до посади судді місцевого суду, однак не склала іспиту. Таку особу може бути допущено Комісією до складення іспиту повторно не раніше ніж через рік з дня затвердження його результатів та впродовж строку їх дієвості.

Частиною шостою статті 78 Закону № 1402-VIII визначено, що результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років з дня складення іспиту (вказана норма кореспондується із частиною шостою статті 70 Закону № 2453-VI).

Відповідно до пункту 8 розділу I Положення № 211/зп-18 оголошення про складення іспиту розміщується на офіційному вебсайті Комісії не пізніше як за 20 календарних днів до його проведення. У повідомленні зазначається період проведення іспиту, а також вказується термін подання до Комісії документів особами, які відповідно до Закону № 1402-VIII мають право бути допущеними до складення іспиту повторно та наступного іспиту, для вирішення Комісією питання про допуск цих осіб до іспиту, а також термін подання до Комісії учасниками іспиту заяв про допуск до виконання практичного завдання за відповідними спеціалізаціями.

За правилами пункту 8 розділу III Положення № 211/зп-18 повідомлення про дату, час і місце розгляду питання стосовно допуску особи до складення іспиту розміщується на офіційному вебсайті Комісії не пізніше як за десять днів до визначеної дати. Особа, стосовно якої розглядається питання щодо допуску до складення іспиту, має право брати участь у відповідному засіданні Комісії. Неявка особи на таке засідання не перешкоджає Комісії розглянути відповідне питання та ухвалити рішення, крім випадку, коли явка такої особи визнана обов'язковою.

Наведені вище норми Закону № 1402-VIII та Положення № 211/зп-18 дали ВП ВС підстави для висновку, що особи, які претендують бути допущеними до складення іспиту повторно, повинні відповідати певним вимогам, а саме: успішно пройти спеціальну підготовку; відповідати вимогам до посади судді місцевого суду; звернутися із заявою про допуск до складення кваліфікаційного повторного іспиту протягом трьох років з дня складення первинного іспиту.

Аналогічний висновок міститься в постанові ВП ВС від 06 листопада 2019 року у справі № 9901/930/18 (провадження № 11-531за19), і ВП ВС не вбачає правових підстав для відступу від нього.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 18 березня 2020 року у справі № 9901/28/19 (провадження № 11-782зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88602336>; від 06 листопада 2019 року у справі № 9901/930/18 (провадження № 11-531зai19) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85679206>.

2.14. Щодо визнання правомірним рішення ВККС про оголошення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів місцевих загальних судів лише серед кандидатів на посаду судді, які перебували в резерві

Задля належного формування суддівського корпусу ВККС користується широким рівнем дискреції. ВП ВС вважає, що спосіб, у який ВККС вирішила забезпечити недискримінаційний підхід до проведення конкурсів, а саме шляхом проведення окремих конкурсів серед кандидатів на посаду судді та суддів, які виявили намір бути переведеними до іншого місцевого суду, запобігає дискримінації учасників.

Проведення такого конкурсу, який відбувається за участі одночасно як кандидатів на посаду судді, так і суддів, які виявили намір бути переведеними до іншого місцевого суду, є можливим за умови, якщо будуть забезпечені заходи нівелювання між прохідними бар'єрами, максимально можливими кількостями балів та іншими відомостями, що характеризують кваліфікаційні іспити та кваліфікаційні оцінювання. Водночас ВП ВС вважає, що і спосіб проведення двох окремих конкурсів, обраний ВККС, вирішує завдання належного формування суддівського корпусу.

Добір кандидатів та кваліфікаційне оцінювання суддів, які виявили намір перевестись до іншого суду, проводились на різних умовах, уніфікувати які після закінчення добору та оцінювання є об'єктивно неможливим. Така ситуація законодавцем не була передбачена та, відповідно, не врегульована частиною восьмою статті 79 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС погодилася з доводами скаржників у цій справі, що буквальне застосування частини восьмої статті 79 Закону № 1402-VIII та складання єдиного рейтингу для кандидатів на посаду судді та суддів, які претендують на переведення на підставі пункту 6.6 розділу VI Положення № 141/зп-16, призвело б до непрямої дискримінації кандидатів, які перебували в резерві на заміщення вакантних посад суддів місцевих загальних судів.

Тож під час прийняття рішення про оголошення конкурсу від 02 липня 2019 року № 108/зп-19 за відсутності чіткого законодавчого регулювання ВККС переслідувала легітимну мету першочергового заповнення вакансій у судах зі значним кадровим дефіцитом.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Ці дії та рішення ВП ВС визнані послідовними, з урахуванням принципів верховенства права, належного врядування, недискримінації, та не можуть вважатись свавільними.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 січня 2020 року у справі № 9901/378/19 (провадження № 11-1193зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87985471>.

2.15. Щодо строку на звернення до суду з позовом про визнання протиправним рішення ВККС стосовно затвердження результатів складення позивачем іспиту в частині письмового практичного завдання

Відповідно до пункту 16 розділу VI «Визначення результатів іспиту» Положення № 211/зп-18 результати іспиту затверджуються Комісією й оприлюднюються на її офіційному вебсайті не пізніше наступного робочого дня після ухвалення Комісією відповідного рішення. Бали за складення етапів іспиту відображаються окремо.

У справі встановлено, що результати складеного 29 жовтня 2018 року кваліфікаційного іспиту, у тому числі виконаного під час цього іспиту анонімного письмового практичного завдання (кодовані і декодовані), були затверджені рішеннями Комісії від 19 квітня 2019 року і цього ж дня оприлюднені на її офіційному вебсайті в розділі «Новини» (<https://vkksu.gov.ua/ua/news/riezultati-kwalifikacijnogo-ispitu-skladienogo-29-zowtnia-2018-roku/>).

Отже, відповідач у передбачений законодавством спосіб виконав свій обов'язок щодо оприлюднення затверджених результатів іспиту, водночас обов'язку направляти кожному кандидату копію рішення, яким затверджено ці результати, норми чинного законодавства не містять.

Таким чином, саме із цієї дати – 19 квітня 2019 року позивач отримав дійсну можливість дізнатися про затверджені ВККС результати складеного ним іспиту, в тому числі й щодо кількості балів, отриманих ним за виконання практичного завдання, а відтак і про порушення прав, на захист яких подано цей позов.

Однак до суду позивач звернувся 06 червня 2019 року, тобто поза межами встановленого нормами КАС України місячного строку.

ВП ВС визнала обґрунтованим висновок КАС ВС про визнання неповажними причин пропуску строку звернення до суду з позовом та повернення позивачу позовної заяви з доданими до неї матеріалами, мотивувавши це тим, що саме собою його проживання в сільській місцевості є загальною обставиною, яка жодним чином не доводить існування конкретних причин, що об'єктивно позбавили

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

позивача можливості ознайомитися з оспорюваним рішенням у період з 19 квітня до 06 травня 2019 року.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 04 грудня 2019 року у справі № 9901/325/19 (провадження № 11-677зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86401310>.

2.16. Щодо строку на звернення до суду з позовом про зобов'язання ВККС передати до ВРП матеріали кандидата на посаду судді для внесення подання про призначення суддею

ВП ВС звернула увагу на початок перебігу строку звернення до суду, який в адміністративному судочинстві розпочинається з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення. Відтак законодавець передбачив, що в разі якщо особа не знала про порушення, але з певної дати повинна була про нього дізнатись, перебіг строку обчислюється саме з моменту, коли особа повинна була дізнатись про відповідне порушення її прав.

Згідно зі статтею 3 КАС України провадження в адміністративних справах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи.

Верховна Рада України прийняла Закон № 1402-VIII, який згідно з пунктом 1 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» цього Закону набрав чинності з дня набрання чинності Законом № 1401-VIII, тобто з 30 вересня 2016 року.

За абзацом другим пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1401-VIII матеріали та подання ВРЮ про призначення суддів строком на п'ять років, не розглянуті до дня набрання чинності цим Законом, повертаються до ВРП для вирішення питання про призначення суддів на посади відповідно до Конституції України з урахуванням внесених цим Законом змін.

Положеннями Закону № 1402-VIII змінено підхід до формування суддівського корпусу, а саме: якщо до 30 вересня 2016 року особа призначалась на посаду судді вперше строком на п'ять років та в подальшому, після закінчення цього строку, могла бути обрана на посаду судді безстроково, то після 30 вересня 2016 року призначення на посаду судді безстроково відбувається одразу.

Закон № 1402-VIII опубліковано 16 липня 2016 року в газеті «Голос України» № 132-133.

Виходячи з наведеного Президент України з 30 вересня 2016 року втратив повноваження здійснювати перше призначення осіб на посаду професійного судді

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

строком на п'ять років на підставі подань ВРЮ, які надійшли до Президента України до 30 вересня 2016 року.

З урахуванням викладеного ВП ВС дійшла висновку, що про порушення своїх прав позивач повинен був дізнатися саме 30 вересня 2016 року, тобто з моменту втрати Президентом України повноважень здійснювати перше призначення на посаду судді строком на п'ять років.

Аналогічну правову позицію ВП ВС висловила, зокрема, в постановках від 14 червня 2018 року у справі № 800/102/17 та від 30 січня 2020 року у справі № 800/671/16.

Натомість до суду з позовом позивач звернувся 10 березня 2021 року, тобто з пропуском установленого строку звернення до суду.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 вересня 2021 року у справі № 9901/64/21 (провадження № 11-1763ai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99890775>.

3. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду

3.1. Щодо оскарження рішення ВККС про відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у зв'язку з відсутністю в кандидата п'ятирічного стажу роботи на посаді судді

Рішенням ВККС від 04 березня 2024 року № 76/ас-24 позивачу відмовлено в допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання та участі в конкурсі на зайняття 550 вакантних посад суддів апеляційних судів, оголошеному рішенням ВККС № 94/зп-23, оскільки позивач не має п'ятирічного стажу станом на день подання заяви про участь у конкурсі.

КАС ВС рішенням від 28 травня 2024 року у задоволенні позову відмовив повністю.

ВП ВС, переглядаючи за апеляційною скаргою позивача рішення суду першої інстанції, вказала, що аналіз положень статей 28, 69 та 79-3 Закону № 1402-VIII дає підстави виснувати, що законодавець чітко визначив умови, за яких особа може бути суддею апеляційного суду, згідно з якими така особа має:

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

1) відповідати встановленим вимогам до кандидата на посаду судді, однією з яких є умова щодо наявності щонайменше п'ятирічного стажу професійної діяльності у сфері права;

2) за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердити здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді;

3) відповідати одній з вимог, передбачених пунктами 1–4 частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII.

Оскільки у частині першій статті 52 Закону № 1402-VIII визначено, що суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі, саме такий стаж після призначення особи суддею та зарахування її у штат суду має враховуватися як стаж на посаді судді для цілей вирішення питання відповідності кандидата вимогам на посаду судді апеляційного суду.

Отже, для того щоб особа могла обійняти посаду судді апеляційного суду, вона має підтвердити за результатами кваліфікаційного оцінювання здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді та відповідати одній із вимог, визначених частиною першою статті 28 Закону № 1402-VIII, а саме: мати стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років, або науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років, або досвід професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення, щонайменше сім років, або сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, щонайменше сім років.

Аналогічний правовий висновок, зроблений ВП ВС у схожих за змістом правовідносинах, викладений у постановках від 11 липня 2024 року у справах № 990/67/24 та № 990/94/24.

З огляду на викладене ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що ВККС обґрунтовано визнала відсутність у позивача необхідного для зайняття посади судді апеляційного суду передбаченого пунктом 1 частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII стажу роботи на посаді судді та відмовила йому в допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання та участі в конкурсі.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 05 вересня 2024 року у справі № 990/84/24 (провадження № 11-128зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121626690>; від 11 липня 2024 року у справі № 990/67/24 (провадження № 11-99зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120426267>; від

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

11 липня 2024 року у справі № 990/94/24 (провадження № 11-1053ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120426275>.

3.2. Щодо оскарження рішення ВККС про відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у зв'язку з непідтвердженням кандидатом наявності семирічного практичного досвіду професійної діяльності адвоката

За змістом приписів Положення № 141/зп-16 кандидат на посаду судді апеляційного суду зобов'язаний надати Комісії, з-поміж іншого, такий пакет документів, який містив би достовірну і вичерпну інформацію про досвід своєї професійної діяльності, зокрема як адвоката, на основі якого Комісія змогла б упевнитись у тому, що кандидат дійсно відповідає вимогам, установленим частиною першою статті 28 Закону № 1402-VIII, без необхідності додаткового з'ясування (підтвердження, зіставлення) наданої інформації чи пошуку нової.

При цьому підтвердженню підлягає саме практичний семирічний досвід щодо представництва в суді (захисту від кримінального обвинувачення), про що могли б свідчити копії процесуальних документів суду, копії процесуальних звернень адвоката до суду з реєстраційною відміткою суду. Ордери чи довіреності про повноваження на представництво інтересів у суді для підтвердження такого досвіду мають бути підкріплені документами щодо фактичної реалізації таких повноважень.

Аналогічна правова позиція була викладена ВП ВС у постанові від 11 квітня 2018 року у справі № 800/653/16.

Суд першої інстанції встановив, що Комісія під час прийняття рішення про допуск ОСОБИ_1 до проходження кваліфікаційного оцінювання та участі в конкурсі дослідила документи, долучені кандидаткою до заяви, відомості анкети, перевірила інформацію з використанням повного доступу до ЄДРСР та з'ясувала, що позивачка брала участь у розгляді перелічених нею в анкеті справ як адвокат у 2017, 2018, 2022 та 2023 роках.

Інших документів, які б підтвердили досвід професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення, ОСОБА_1 не надала.

ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції про те, що Комісія обґрунтовано відмовила ОСОБИ_1 у допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання та участі в конкурсі, оскільки її досвід професійної діяльності як адвоката, підтверджений документально, становить лише чотири роки з необхідних семи.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 листопада 2024 року у справі № 990/106/24 (провадження № 11-192зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123466972>.

3.3. Щодо оскарження рішення ВККС про відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у зв'язку з незарахуванням кандидату до семирічного стажу професійної діяльності в галузі права необхідного стажу роботи на посаді помічника судді

Буквальне тлумачення частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII свідчить, що до видів діяльності, які зараховуються до стажу, що дає право бути кандидатом на посаду судді апеляційного суду, віднесено виключно суддівську, адвокатську або наукову діяльність. Будь-яка інша діяльність у сфері права, зокрема робота помічником судді, про що наголошує позивач, жодним чином не прирівнюється і не ототожнюється з названими видами професійної діяльності, які дають право кандидувати на посаду судді апеляційного суду.

При цьому пункт 4 частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII, вимогам якого, на переконання позивача, він [ОСОБА_1] відповідає, визначає сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) судді, та/або адвоката, та/або науковця щонайменше 7 років, зі впливом якого така особа набуває необхідної кваліфікації та право на участь у конкурсі до апеляційного суду.

Іншими словами, пункт 4 частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII визначає, що суддею апеляційного суду може бути особа, яка має щонайменше сім років сукупного стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності) на посаді судді, та/або має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права, та/або має досвід професійної діяльності адвоката. Жодна інша трудова діяльність, у тому числі й на посаді помічника судді, без указанного семирічного стажу з названих трьох видів діяльності (суддя, адвокат, науковець) не надає права особі бути суддею апеляційного суду.

З огляду на викладене ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що ВККС обґрунтовано визнала відсутність у позивача необхідного для зайняття посади судді апеляційного суду передбаченого пунктом 4 частини першої статті 28 Закону № 1402-VIII стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, та відмовила йому в допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання та участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 24 жовтня 2024 року у справі № 990/91/24 (провадження № 11-209зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122603356>.

3.4. Щодо оскарження рішення ВККС про відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у зв'язку з ненаданням кандидатом витягу з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»

Відповідно до Закону № 1402-VIII Комісія рішенням від 02 листопада 2016 року № 141/зп-16 (у редакції рішення ВККС від 29 лютого 2024 року № 72/зп-24) затвердила Положення, яким встановлено порядок проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді місцевого, апеляційного, вищого спеціалізованого судів та ВС, внесення до ВРП рекомендації про призначення (переведення) кандидатів на посаду судді.

Розділом III Положення (у редакції, чинній на дату подання позивачкою заяви) визначався загальний порядок подання заяви і документів для участі в конкурсі. Зокрема, підпунктом 13 пункту 3.5.1 цього розділу встановлено, що документами, що підтверджують відповідність кандидата на посаду судді окремим вимогам статті 69 Закону № 1402-VIII, є: витяг з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості» (пункт 1).

Указана норма містить чітке посилання на конкретний вид документа і не містить будь-яких застережень стосовно статусу та виду діяльності особи, яка звернулася до ВККС із заявою для участі у конкурсі як кандидат на посаду судді відповідного суду. Тому вимоги цього пункту поширюються на всіх осіб, що виявили бажання брати участь у такому конкурсі, і не передбачають жодних винятків щодо діючих суддів.

Аналогічні умови щодо виду документа, що підтверджує факт відсутності судимості у кандидата на посаду судді, який виявив бажання брати участь у конкурсі, також встановлені Положенням і в редакції рішення ВККС від 29 лютого 2024 року № 72/зп-24.

ВП ВС зробила висновок, що суд першої інстанції правильно відхилив доводи позивачки про те, що про необхідність надати витяг вона дізналася під час формування пакета документів в електронній формі, оскільки ці доводи спростовуються змістом оголошення. У пункті 5 оголошення ВККС зазначено, що для участі в конкурсі кандидат на посаду судді має подати заяву згідно з додатком 3 до Положення, до якої повинен, зокрема, додати документи,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

що підтверджують відповідність кандидата на посаду судді вимогам статті 69 Закону № 1402-VIII (пункт 15). Водночас саме у розділі III Положення наведений перелік та форми документів, що підтверджують відповідність кандидата на посаду судді вимогам указаної норми Закону.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 грудня 2024 року у справі № 990/97/24 (провадження № 11-250зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123949439>.

3.5. Щодо оскарження рішення ВККС про відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у зв'язку з ненаданням кандидатом разом із заявою про участь у конкурсі довідки про проходження попереднього, періодичного та позачергового психіатричних оглядів

Частиною другою статті 69 Закону № 1402-VIII визначено, що не може бути призначений суддею громадянин, який, серед іншого, визнаний судом обмежено дієздатним або недієздатним, має хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню функцій зі здійснення правосуддя.

Відповідно до підпункту 9 пункту 5 оголошення про проведення конкурсу, затвердженого рішенням Комісії від 14 вересня 2023 року № 94/зп-23, для участі в конкурсі кандидат на посаду судді має подати заяву згідно з додатком 3 до Положення, з якою необхідно надати, зокрема, довідку про проходження попереднього, періодичного та позачергового психіатричних оглядів за формою первинної облікової документації № 100-2/о.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18 квітня 2022 року № 651 затверджено форму первинної облікової документації № 100-2/о «Довідка про проходження попереднього, періодичного та позачергового психіатричних оглядів, у тому числі на предмет вживання психоактивних речовин».

Суд першої інстанції правильно зазначив, що вимоги Закону № 1402-VIII та Положення свідчать, що особа, яка вважає, що відповідає вимогам до кандидата на посаду судді апеляційного суду і виявила намір взяти участь у конкурсі на зайняття вакантних посад в цьому суді, зобов'язана надати Комісії, з-поміж іншого, такий пакет документів, який би містив довідку за формою № 100-2/о, на основі якого Комісія при проведенні перевірки відповідно до норм Положення змогла б упевнитися у тому, що кандидат дійсно відповідає вимогам, встановленим частиною другою статті 69 Закону № 1402-VIII.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

При цьому суд першої інстанції встановив, а ОСОБА_1 не спростовує, що вона не подавала до ВККС разом із заявою про участь у конкурсі довідку за формою № 100-2/о, а лише вказала її реквізити.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 жовтня 2024 року у справі № 990/104/24 (провадження № 11-205зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123081963>.

4. Оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з питань надання рекомендацій про переведення суддів з одного суду до іншого

4.1. Щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності ВККС про ненадання рекомендації для переведення судді через нескладення ним іспиту під час проходження кваліфікаційного оцінювання

У зв'язку з набранням чинності Законом № 1401-VIII діяльність суддів мала бути оцінена на відповідність займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або добросовісності.

Через це Комісією було призначено кваліфікаційне оцінювання суддів місцевих і апеляційних судів, серед яких і позивачки.

Як встановлено судом першої інстанції та вбачається з матеріалів справи, за результатами кваліфікаційного оцінювання рішенням ВККС від 26 квітня 2018 року № 546/ко-18 позивачку визнано такою, що не склала іспит для суддів місцевих і апеляційних судів, відмовлено їй у допуску до другого етапу кваліфікаційного оцінювання та визнано такою, що не відповідає займаній посаді. Також рекомендовано ВРП розглянути питання про звільнення позивачки з посади судді Апеляційного суду Рівненської області.

Позивачка вважає, що відповідно до положень статті 82 Закону № 1402-VIII її має бути переведено до новоутвореного Рівненського апеляційного суду без конкурсу та без її згоди на підставі рекомендації Комісії.

За умови надання ВККС рекомендації про звільнення судді з посади через визнання його таким, що не відповідає займаній посаді, Комісія позбавлена можливості надання іншої (взаємовиключної) рекомендації про призначення або переведення судді на відповідну посаду.

Після розгляду і вирішення ВРП рекомендації про звільнення такого судді ця рекомендація втрачає свою силу як реалізована (у випадку звільнення судді) або як нереалізована (у випадку непідтримання цієї рекомендації ВРП). В останньому випадку ВККС має розглянути питання про переведення судді на відповідну посаду.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

При цьому позивачка не надала, а суд не здобув доказів того, що ВРП розглянула рекомендацію Комісії та прийняла відповідне рішення щодо позивачки, відтак з огляду на положення підпункту 4 пункту 161 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України в Комісії не було підстав для ухвалення рішення про рекомендацію позивачки на посаду судді новоутвореного Рівненського апеляційного суду.

Отже, висновок суду першої інстанції щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності відповідача стосовно ненадання рекомендації на переведення позивачки до Рівненського апеляційного суду є правильним.

Аналогічну правову позицію ВП ВС уже висловлювала в постанові від 30 січня 2019 року у справі № 9901/753/18.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 29 квітня 2020 року у справі № 9901/946/18 (провадження № 11-288зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89251548>; від 30 січня 2019 року у справі № 9901/753/18 (провадження № 11-1208зай18) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79684986>.

4.2. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним ненадання ВККС рекомендації для переведення позивача до обраного ним на власний розсуд міськрайонного суду без конкурсу

Указом Президента України від 07 серпня 2017 року № 212/2017 суддю Брянківського міського суду Луганської області ОСОБУ_1 переведено шляхом відрядження строком до шести місяців до Новозаводського районного суду міста Чернігова, куди, за інформацією, наявною у ВККС, суддя у відрядження не прибув.

Позивач неодноразово звертався до ВККС із заявами про надання рекомендації про переведення його до Броварського міськрайонного суду Київської області без конкурсу у зв'язку з припиненням роботи Брянківського міського суду Луганської області.

ВККС листом від 20 серпня 2019 року за вих. № 21-4590/19 вказала, що рішенням ВККС від 07 червня 2018 року призначене кваліфікаційне оцінювання стосовно позивача, проте у визначені дати його проведення – 18 вересня 2018 року та 18 квітня 2019 року ОСОБА_1 не з'явився. Питання про переведення до іншого суду без конкурсу буде призначено Комісією до розгляду після встановлення поважності причин неявки для складання іспиту в межах процедури кваліфікаційного оцінювання.

Вважаючи, що ВККС допустила протиправну бездіяльність, що полягає у невирішенні питання про переведення його (позивача) до Броварського міськрайонного суду Київської області без проведення конкурсу у зв'язку

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

з припиненням роботи Брянківського міського суду Луганської області, позивач звернувся до КАС ВС із відповідним позовом.

Рішенням КАС ВС від 27 лютого 2024 року в задоволенні позову відмовлено. ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції правильно зазначив, що переведення позивача до обраного ним суду того самого рівня і спеціалізації – Броварського міськрайонного суду Київської області, який позивач неодноразово зазначав у поданих до ВККС заявах, можливе лише за результатами призначеного та проведеного відповідачем конкурсу в порядку, визначеному статтею 79 Закону № 1402-VIII, та за певних умов – за результатами кваліфікаційних іспитів, складених у межах процедури добору суддів чи в межах процедури кваліфікаційного оцінювання та зайняття позивачем переможної позиції в рейтингу.

Поданням суддею заяви або наданням суддею згоди на переведення до іншого суду, в разі припинення роботи суду, в якому суддя обіймає посаду, так само як і вільне на власний розсуд обрання певної судової установи суддею, що переводиться за таких обставин, законодавчо не передбачене.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 травня 2024 року у справі № 9901/493/19 (провадження № 11-62зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119454174>.

4.3. Щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності ВККС стосовно ненадання рекомендації для переведення позивача до іншого окружного адміністративного суду без проходження кваліфікаційного оцінювання судді на відповідність займаній посаді

У цій справі позивач оспорював рішення ВККС, яким йому відмовлено у внесенні до ВРП рекомендації про переведення на посаду судді Київського окружного адміністративного суду, оскільки він не проходив процедуру оцінювання на відповідність займаній посаді.

З погляду позивача, його переведення до новоствореного Київського окружного адміністративного суду вимагає дотримання і виконання особливих (окремих) умов, оскільки є способом виконання рішення ЄСПЛ у справі «Куликов та інші проти України», а також пов'язаних з рішенням міжнародної судової установи рішень ВП ВС та ВРП. Оскільки він до штату суддів Окружного адміністративного суду міста Києва протиправно не зарахований, тому що цей суд перебуває в стані ліквідації, його переведення має відбуватися без проведення

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

конкурсу та без підтвердження таким суддею відповідності займаній посаді принаймні на момент переведення.

Як установив суд першої інстанції, ОСОБА_1 був обраний суддею Окружного адміністративного суду міста Києва безстроково 22 березня 2006 року (згідно з Постановою ВРУ № 3565-IV), тобто до набрання чинності Законом № 1401-VIII, яким до Основного Закону України внесені зміни. Зокрема, підпункт 4 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України визначив, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [№ 1401-VIII], має бути оцінена в порядку, визначеному цим Законом [Законом № 1402-VIII]. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади. Порядок та вичерпні підстави оскарження рішення про звільнення судді за результатами оцінювання встановлюються законом.

За обставинами справи, що розглядається, процедуру підтвердження відповідності займаній посаді судді ОСОБА_1 не проходив, чого він і сам не заперечує. Про об'єктивні причини чи непереборні обставини, які б стали на заваді оцінюванню відповідності позивача займаній посаді судді, не йдеться, оскільки не було ініціативи позивача на такі дії.

Отож ВП ВС зробила висновок, що не може не визнати, що за обставин, які склалися в цій справі, та в аспекті згаданого вище законодавчого регулювання підстав та умов переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого або нижчого рівня у разі реорганізації або ліквідації суду, в якому такий суддя обіймає посаду, без конкурсу, КАС ВС правильно виснував, що позивач повинен виконати вимоги пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України та пройти оцінювання на відповідність займаній посаді судді задля подальшого здійснення своїх повноважень на посаді, а також можливості бути переведеним на посаду судді до іншого суду, або ж взяти участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду або судді ВС.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 жовтня 2024 року у справі № 990/56/24 (провадження № 11-1363аі24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122957407>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

4.4. Щодо допустимості оскарження рішення ВККС стосовно надання рекомендації про переведення судді суду вищої інстанції до суду нижчої інстанції тільки разом з рішенням ВРП, ухваленим за відповідною рекомендацією

Згідно із частиною сьомою статті 101 Закону № 1402-VIII рішення Комісії можуть бути оскаржені до суду з підстав, установлених цим Законом.

Частиною восьмою вказаної статті визначено, що рішення ВККС щодо надання рекомендацій можуть бути оскаржені тільки разом з рішенням, ухваленим за відповідною рекомендацією.

Системний аналіз наведених норм дає підстави для висновку про те, що рішення Комісії про надання рекомендації щодо призначення кандидата на посаду судді, яким закінчується одна зі стадій добору, та власне призначення на посаду судді може бути оскаржене тільки разом з рішенням ВРП, ухваленим щодо кандидата на посаду судді за результатами розгляду цим органом рекомендації ВККС.

Установлення законом такої умови не обмежує право кожного, хто його має, на оскарження рішень ВККС до адміністративного суду, однак оптимізує та робить раціональною можливість звернення до суду за захистом своїх прав, коли рішення ВККС із відповідною рекомендацією буде актуалізоване через рішення органу, який за законом має право розглядати подану рекомендацію й ухвалювати за нею відповідне остаточне рішення.

З огляду на викладене ВП ВС дійшла висновку про те, що оскаржуване рішення Комісії від 31 травня 2018 року № 133/пс-18, яким рекомендовано суддю Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ для переведення на посаду судді Апеляційного суду Сумської області, не створює будь-яких негативних наслідків для позивачки, не порушує її прав, свобод та інтересів, оскільки є лише рекомендацією для ВРП, яка на момент розгляду цієї справи як КАС ВС, так і ВП ВС ухвалою від 27 грудня 2018 року № 4045/0/15-18 залишила без розгляду рекомендацію ВККС про переведення ОСОБИ_1 на посаду судді Апеляційного суду Сумської області.

Враховуючи наведене, ВП ВС визнала правильним висновок КАС ВС про закриття провадження у справі.

Аналогічну правову позицію викладено в постановках ВП ВС від 30 січня 2019 року у справі № 9901/827/18 (провадження № 11-1314зai18), від 06 лютого 2019 року у справі № 9901/730/18 (провадження № 11-1169зai18) та від 29 травня 2019 року у справі № 9901/705/18 (провадження № 11-1523зai18).

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Детальніше з текстами постанов ВП ВС: від 22 жовтня 2019 року у справі № 9901/664/18 (провадження № 11-558зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85614591>; від 05 червня 2019 року у справі № 9901/747/18 (провадження № 11-1536зai18) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82739061>; від 06 лютого 2019 року у справі № 9901/731/18 (провадження № 11-1183зai18) за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79776338>; від 22 квітня 2019 року у справі № 9901/674/18 (провадження № 11-1335зai18) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81691865>; від 06 лютого 2019 року у справі № 9901/730/18 (провадження № 11-1169зai18) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80112374>; від 29 травня 2019 року у справі № 9901/705/18 (провадження № 11-1523зai18) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82308642>.

5. Оскарження інших рішень, дій, бездіяльності, які стосуються виконання повноважень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

5.1. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним неприйняття ВККС остаточного рішення за результатами перевірки декларації родинних зв'язків та декларації доброчесності судді у зв'язку з неотриманням від НАЗК результатів повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Суд першої інстанції встановив, що станом на час звернення позивача до суду в НАЗК тривали заходи з підготовки проєктів рішень про результати повної перевірки декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави, за 2015 та 2016 роки, поданих позивачем, які в подальшому мали бути розглянуті на засіданні цього органу, тобто остаточних рішень ухвалено не було.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що станом на час звернення позивача до суду ВККС здійснювала заходи з розгляду питання достовірності відомостей, указаних суддею у деклараціях доброчесності за 2015–2017 роки, на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені нормами чинного законодавства.

У справі, яка переглядається, оцінка достовірності та повноти відомостей та тверджень, вказаних у деклараціях доброчесності, не пов'язана з проходженням особою конкурсних процедур на посаду судді, тобто предмет перевірки є іншим, зміст та обсяг питань, які ставляться на вирішення Комісії, також відрізняються.

В апеляційній скарзі позивач зазначив, що положеннями чинних нормативно-правових актів не визначено обов'язковості існування рішення НАЗК щодо результатів повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

функцій держави або місцевого самоврядування, для проведення ВККС перевірки декларації доброчесності судді.

Із цього приводу ВП ВС зауважила, що необов'язковість для Комісії під час проведення цієї перевірки зазначеного рішення НАЗК (якого може й не бути у випадку, наприклад, не проведення цим органом повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) жодним чином не впливає на наявність у ВККС права звернутися із запитом, зокрема й до цього органу, якщо є така потреба. При цьому Комісія самостійно вирішує, чи достатньо матеріалів для ухвалення вмотивованого рішення за результатами перевірки.

Також, обґрунтовуючи свої доводи стосовно допущення Комісією протиправної бездіяльності, позивач у своїй апеляційній скарзі посилався на те, що попри відсутність у законодавстві граничних строків перевірки ВККС декларації доброчесності судді вона все ж повинна була дотримуватися розумних строків розгляду зазначеного питання, однак цього не зробила.

Із цього приводу ВП ВС указала що з урахуванням установлених у цій справі обставин щодо існування потреби в отриманні Комісією матеріалів, яких не вистачає для прийняття вмотивованого рішення, а також вчинення нею активних дій з метою їх отримання, немає підстав для висновку про допущення відповідачем протиправної бездіяльності із зазначених скаржником мотивів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 28 жовтня 2020 року у справі № 9901/13/19 (провадження № 11-530зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92675865>.

5.2. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним пункту 28 декларації доброчесності судді в редакції рішення Комісії від 02 листопада 2023 року № 120/зп-23

Відповідно до статті 62 Закону № 1402-VIII суддя зобов'язаний щорічно до 01 лютого подавати шляхом заповнення на офіційному вебсайті ВККС декларацію доброчесності за формою, що визначається Комісією.

За пунктом 41 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 1402-VIII на Комісію покладений обов'язок протягом тридцяти днів з дня набрання чинності цим Законом затвердити форми декларацій родинних зв'язків судді та кандидата на посаду судді, форму декларації доброчесності судді, а також оприлюднити затверджені форми декларацій на офіційному вебсайті Комісії.

На виконання цих вимог Закону ВККС 31 жовтня 2016 року ухвалила рішення № 137/зп-16, яким затвердила форму декларації доброчесності судді, а також

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

визначила правила її заповнення та подання. Надалі Комісія вносила зміни до форми декларації, останні були внесені рішенням № 120/зп-23, за якими у пункті 22 згідно із встановленими правилами заповнення декларант мав зазначити на підтвердження або спростовання повідомлення про такий запис: «Мною не здійснювалися вчинки, що можуть мати наслідком притягнення мене до відповідальності».

Позивач вважає, що ці пункти декларації добросовісності не відповідають вимогам законодавства та порушують його права. Вони підлягають судовому контролю, тому стали підставами для звернення до суду.

ВП ВС зазначила, що зі змісту доводів позивача можна припустити, що він ніби ставить Комісії за провину те, що, заповнюючи пункт 28 декларації (форму якої затвердила ВККС), він змушений вказувати відомості, з якими він не погоджується (у разі притягнення його до відповідальності за правопорушення, на місці події якого він був відсутній), а також, що значення таких даних не відповідає змісту пункту 4 частини третьої статті 62 Закону № 1402-VIII та суперечить статтям 62, 63 Конституції України.

ВП ВС визнала слушними висновки суду першої інстанції про те, що позиція позивача в цьому сегменті доводів великою мірою опирається на те, що позивач через заповнення декларації має повідомити певні обставини, які він бажав би не повідомляти з огляду на власне інтерпретування певних обставин, які склались у житті позивача і, на його переконання, впливають на його професійну кар'єру і крізь призму такої інтерпретації в розумінні закону не повинні декларуватися.

Однак така позиція позивача не є доречною і законною, оскільки ґрунтується на судженнях суб'єктивного характеру щодо застосування частини нормативного акта до певних життєвих обставин та висвітлення їх наслідків. Формулювання питання в згаданому пункті декларації добросовісності про те, чи суддя «здійснював вчинки, що можуть мати наслідком притягнення мене до відповідальності», не є такими, що, приміром, «дискредитують» чи знеславляють особу судді, оскільки містить у собі запит лише на інформацію про певну подію, яка була в житті декларанта, але не запитує про правничу (юридичну), етичну, моральну чи виховну цінність цієї інформації.

Отже, ВП ВС вказала, що суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що правила декларації сформульовані у спосіб, застосування якого є передбачуваним, зважає на різноманіття життєвих ситуацій та критеріїв їх оцінки, які, своєю чергою, впливають на визначення добросовісності судді або кандидата на посаду судді. Рішення Комісії № 137/зп-16, 120/зп-23 ухвалені на виконання повноважень, визначених законом, передбачають можливість надання пояснень

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

з метою уникнення різного трактування інформації, не видаються свавільними або необґрунтованими, або такими, що виходять за межі виключної дискреції Комісії на отримання інформації щодо доброчесності судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 31 жовтня 2024 року у справі № 9901/122/23 (провадження № 11-1963ai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123081967>.

5.3. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним рішення ВККС про надання роз'яснення стосовно заповнення пунктів 15, 16 декларації доброчесності судді

Відповідно до обставин справи позивачка є суддею і на неї, зокрема, покладений обов'язок щорічно у визначений строк подавати декларацію доброчесності судді.

Було встановлено також, що в мережі «Інтернет» є публікація, зі змісту якої можна зрозуміти, що у позивачки [наче] є документи, які доводять наявність у неї громадянства іншої держави (російської федерації).

Розуміючи необхідність заповнення декларації доброчесності судді, позивачка звернулася до Комісії з проханням надати роз'яснення щодо заповнення пунктів 15 та 16 декларації.

Після отримання на своє звернення відповіді від ВККС, яка була оформлена відповідним рішенням Комісії, позивачка розцінила її як таку, що не містить відповідей на порушені у зверненні питання (не на всі питання), а ненадання повної і прикладної відповіді на звернення кваліфікувала як прояв протиправної бездіяльності останньої, яка виразилась у неналежному розгляді її звернення про надання роз'яснення.

ВП ВС, зважаючи на обставини справи, зазначила, що зі змісту спірного рішення (його додатка) видно, що Комісія у визначених законодавством межах правоможності виклала своє розуміння заповнення відповідних пунктів декларації доброчесності, зокрема й з огляду на наявні у зверненні питання. Те, що ВККС у своєму рішенні надала роз'яснення не такі, як очікувала (бажала, сподівалася) позивачка, не може свідчити про протиправну бездіяльність ВККС.

Зобов'язання судовим рішенням роз'яснити у бажаний спосіб (особи, яка звертається до суду) правила заповнення декларації буде суперечити меті декларування, та у такий спосіб суд підмінить орган, на який покладений обов'язок щодо роз'яснення, що є неприпустимим.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Те, що позивача не сприймає змісту спірного рішення, не може свідчити про те, що Комісія діяла протиправно або ж вчиняла протиправну бездіяльність і такі дії / бездіяльність порушують чи зачіпають права чи інтереси позивачки.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 07 листопада 2024 року у справі № 990/60/24 (провадження № 11-169зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123313999>.

5.4. Щодо неналежності до розгляду суду позову про визнання протиправним і скасування рішення ВККС, яким визнано непідтвердженою викладену в повідомленні позивача інформацію про недостовірність тверджень, указаних суддею в деклараціях доброчесності судді

ОСОБА_1 реалізував своє право на звернення до ВККС шляхом подання повідомлення щодо інформації, яка може свідчити про недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень, указаних суддею Вищого антикорупційного суду ОСОБОЮ_2 у деклараціях доброчесності судді за 2016, 2018 та 2019 роки.

Проведення перевірки декларації родинних зв'язків судді та декларації доброчесності судді входить до повноважень Комісії та регламентовано розділом VI Регламенту ВККС.

Як убачається з рішення відповідача від 08 листопада 2023 року № 50/дп-23, Комісія вирішила: визнати непідтвердженою викладену в повідомленні ОСОБИ_1 інформацію про недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень, указаних суддею Вищого антикорупційного суду ОСОБОЮ_2 у деклараціях доброчесності судді за 2016, 2018 та 2019 роки.

Вказане вище рішення відповідача мотивоване тим, що наведені у повідомленні ОСОБИ_1 обставини і доводи свідчать про його фактичну незгоду із судовими рішеннями, ухваленими суддею ОСОБОЮ_2 у справах, у яких він брав участь у статусі сторони справи (позивача). Такі аргументи, за позицією ВККС, можуть зумовлювати оскарження судового рішення у порядку, встановленому законом, однак вони не передбачені законом як підстави для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Системний аналіз норм пунктів 1 і 19 частини першої статті 19 КАС України дав КАС ВС підстави для висновку про те, що право на оскарження рішення (індивідуального акта) суб'єкта владних повноважень надано особі, щодо якої воно прийняте або прав, свобод та інтересів якої воно безпосередньо стосується.

Суд першої інстанції зазначив, що характер та юридичне спрямування рішення ВККС, вимоги про оскарження якого заявив ОСОБА_1, не дають підстав

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

стверджувати про те, що останній належить як до осіб, стосовно яких це рішення прийняте, так і до осіб, яких такий адміністративний акт стосується.

Водночас КАС ВС зауважив, що рішення ВККС не створює і не може створювати жодних юридично значущих наслідків для особи, яка подала повідомлення, не зумовлює впливу на його права, обов'язки або інтереси, що унеможлиблює їх порушення з боку Комісії.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про наявність підстав відмови у відкритті провадження, визначених пунктом 1 частини першої статті 170 КАС України, оскільки з позовної заяви ОСОБИ_1 не вбачається наявності спору, який може бути розглянутий як у порядку адміністративного судочинства, так і судом взагалі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 лютого 2024 року у справі № 990/326/23 (провадження № 11-198зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117402606>.

5.5. Щодо обчислення строку повноважень члена ВККС на посаді

Спир у цій справі виник у зв'язку з різним підходом учасників справи до обчислення строку повноважень позивачки як члена ВККС за квотою Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, що обумовлено змінами в законодавстві, яке визначало як загальний строк повноважень членів ВККС, так і особливості виконання повноважень членами ВККС, яких було обрано (призначено) до набрання чинності відповідними змінами.

За загальним правилом та темпоральним критерієм із часу набрання чинності Законом № 1402-VIII застосуванню підлягає пункт 26 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» цього Закону. Пункт 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 192-VIII, який устанавлював строк виконання повноважень членами Комісії, призначеними до набрання чинності цим Законом, застосуванню не підлягає як акт, що діяв у часі раніше.

Конструкція пункту 26 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII побудована таким чином, що для встановлення наявності або відсутності повноважень у членів ВККС необхідно визначити, на який строк їх було обрано (призначено).

Позивачку було призначено членом ВККС розпорядженням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 19 грудня 2014 року № 01/35-14 відповідно до статей 92, 93 Закону № 2453-VI, який у редакції, чинній на час призначення, передбачав строк повноважень членів ВККС шість років.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Отже, повноваження позивачки як члена ВККС з урахуванням вимог законів № 2453-VI та № 1402-VIII мали б закінчитися лише 19 грудня 2020 року.

Аналогічну правову позицію викладено в постанові ВП ВС від 08 жовтня 2019 року у справі № 9901/66/19 (провадження № 11-582заі19).

Відповідно до частини першої статті 97 Закону № 1402-VIII повноваження члена ВККС припиняються у разі: 1) закінчення строку, на який його обрано (призначено); 2) набрання законної сили обвинувальним щодо нього вироком суду; 3) припинення громадянства України або набуття громадянства іншої держави; 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, недієздатним або обмежено дієздатним; 5) смерті члена Комісії; 6) звільнення з посади судді (крім виходу судді у відставку) або припинення повноважень судді з підстав, визначених Конституцією України.

Згідно із частиною другою статті 97 Закону № 1402-VIII повноваження члена ВККС з підстав, визначених частиною першою цієї статті, припиняються з настанням відповідної події.

З огляду на викладене ВП ВС визнала обґрунтованим висновок суду першої інстанції про те, що в спірних правовідносинах передбачена пунктом 1 частини першої статті 97 Закону № 1402-VIII обставина не настала, у зв'язку із чим у відповідача не було підстав для відрахування позивачки зі штату ВККС. При цьому законодавець не пов'язує припинення повноважень члена Комісії з виданням суб'єктом призначення відповідного наказу, а відтак наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 04 квітня 2019 року № 191/к (зі змінами, внесеними наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 05 червня 2019 року № 425/к) не міг бути самостійною підставою для відрахування позивачки зі штату ВККС.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 грудня 2021 року у справі № 9901/407/19 (провадження № 11-43заі21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102342550>.

5.6. Щодо неналежності до юрисдикції адміністративних судів спорів про оскарження рішень, дій або бездіяльності Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів ВККС

Згідно із частиною третьою статті 95 Закону № 1402-VIII конкурс на зайняття посади члена ВККС проводить Конкурсна комісія у порядку, передбаченому цим Законом.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Частиною шостою цієї статті визначено, що за результатами проведеного конкурсу на зайняття посади члена ВККС Конкурсна комісія формує перелік кандидатів, які відповідають критеріям доброчесності та професійної компетентності, та передає його до ВРП. ВРП проводить співбесіду з рекомендованими Конкурсною комісією кандидатами відкрито та приймає за її результатами обґрунтоване і вмотивоване рішення про призначення або про відмову в призначенні відібраних кандидатів на вакантні посади членів ВККС (частина сьома статті 95 Закону № 1402-VIII).

За змістом частини першої статті 95¹ Закону № 1402-VIII Конкурсна комісія є допоміжним органом ВРП, що утворюється для проведення конкурсу на зайняття посади члена ВККС та формування переліку кандидатів на посаду члена ВККС, які відповідають критеріям доброчесності та професійної компетентності.

Частиною вісімнадцятою вказаної статті передбачені повноваження Конкурсної комісії, а саме:

1) розроблення та затвердження Регламенту Конкурсної комісії, Положення про проведення конкурсу на зайняття посади члена ВККС, методології оцінювання відповідності кандидата критеріям доброчесності та професійної компетентності кандидатів на зайняття посади члена ВККС, показників відповідності критеріям такого оцінювання та засобів їх встановлення;

2) розгляд документів, поданих кандидатами на посаду члена ВККС;

3) добір кандидатів на посаду члена ВККС, які за результатами опрацювання поданих документів відповідають вимогам цього Закону;

4) оприлюднення на офіційному вебсайті ВРП інформації про кандидатів на посаду члена ВККС, допущених до участі у конкурсі;

5) формування переліку кандидатів для проходження співбесіди за результатами розгляду поданих кандидатами документів, результатів спеціальної перевірки та аналізу відповідної інформації з відкритих джерел;

6) проведення на своєму засіданні співбесіди з відібраними кандидатами;

7) добір шляхом відкритого голосування з числа кандидатів, які пройшли співбесіду, на кожну вакантну посаду не менше двох кандидатів, які відповідають критеріям доброчесності та професійної компетентності.

Аналіз наведених норм свідчить про те, що до повноважень Конкурсної комісії не віднесено ухвалення остаточного рішення про обрання (призначення) особи на посаду члена ВККС. Натомість Конкурсна комісія здійснює допоміжні функції, а ухвалення остаточного рішення віднесено до повноважень ВРП.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Отже, Конкурсна комісія є допоміжним органом, який лише сприяє суб'єкту обрання (призначення) членів ВККС у встановленні відповідності кандидата на цю посаду критеріям професійної етики та добросовісності, не маючи при цьому повноважень ухвалювати остаточне рішення щодо призначення на цю посаду або звільнення з неї.

Водночас у Законі № 1402-VIII відсутні будь-які посилання на способи оскарження рішень, дій чи бездіяльності Конкурсної комісії.

Ураховуючи те, що Конкурсна комісія не приймає остаточного рішення у проведеному конкурсі на зайняття посади члена ВККС, а є лише допоміжним органом у проведенні такого конкурсу, у таких правовідносинах Конкурсна комісія не є суб'єктом владних повноважень, який може бути відповідачем в адміністративній справі.

Таким чином, спір до Конкурсної комісії з приводу оскарження її рішень, дій або бездіяльності, зокрема оскарження рішення про допуск до участі в другому етапі конкурсу на посаду члена ВККС кандидатів та зобов'язання вчинити дії стосовно допуску кандидата до другого етапу конкурсу, не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 вересня 2023 року у справі № 990/9/23 (провадження № 11-37зай23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113769374>.

5.7. Щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності ВККС щодо нерозгляду заяви та ухвалення рішення у пленарному складі стосовно внесення ВРП подання про звільнення члена Комісії

Предметом позову є бездіяльність, на думку позивачки, ВККС щодо нерозгляду її заяви та ухвалення рішення у пленарному складі відповідно до пункту 17 Регламенту ВККС про внесення ВРП подання про звільнення члена Комісії ОСОБИ_2 у зв'язку з виявленням такої обставини щодо члена ВККС – доповідача ОСОБИ_2 як грубе нехтування обов'язками, що є несумісною зі статусом члена Комісії.

Пунктом 17 Регламенту ВККС передбачено, що у разі надходження до Комісії звернення про виявлення обставин щодо невідповідності члена Комісії вимогам, установленим Законом; порушення ним вимог, установлених законодавством у сфері запобігання корупції, а також про неучасть члена Комісії у роботі Комісії протягом одного календарного місяця поспіль без поважних причин або неодноразової відмови без поважних причин від голосування з питань,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

що розглядаються; наявність обставин, які свідчать про грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним із статусом члена ВККС або виявило його невідповідність займаній посаді; допущення іншої поведінки, що підриває авторитет та суспільну довіру до правосуддя і судової влади, у тому числі недотримання етичних стандартів судді як складової професійної етики члена ВККС, не пізніше сьомого робочого дня з дня отримання такого звернення Комісія у пленарному складі ухвалює рішення про внесення ВРП подання про звільнення члена Комісії в порядку, визначеному Комісією.

Як установив суд першої інстанції, на засіданні ВККС у пленарному складі 12 лютого 2024 року головуєчий ОСОБА_3 виніс на голосування питання про затвердження проєкту переліку питань, який було опубліковано на сайті Комісії, серед яких під № 9 стояло питання «Про розгляд заяв судді Білозерського районного суду Херсонської області ОСОБИ_1 від 17 січня 2024 року стосовно члена ВККС України ОСОБИ_2».

Водночас члени ВККС проголосували проти включення цього питання до порядку денного пленарного засідання Комісії, ухваливши таке рішення одноголосно.

З огляду на викладене ВП ВС погодилася з висновком КАС ВС, який за обставинами справи не встановив протиправної бездіяльності ВККС за заявою ОСОБИ_1 від 17 січня 2024 року.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 31 жовтня 2024 року у справі № 990/69/24 (провадження № 11-132зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122769626>.

5.8. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій Комісії щодо ненадання на інформаційний запит копій письмових робіт, складених кандидатами на посаду судді місцевого суду в ході кваліфікаційного іспиту

Позивач 03 серпня 2023 року подав до КАС ВС як суду першої інстанції позов, у якому з урахуванням уточнення просив визнати протиправною відмову Комісії в наданні йому копій письмових робіт, складених кандидатами на посаду судді місцевого суду в липні–серпні 2019 року в ході кваліфікаційного іспиту в межах процедури добору кандидатів на посаду суддів місцевих судів.

Суд першої інстанції установив, що на виконання вимог Закону № 2657-XII затверджено Перелік № 24, відповідно до пункту 14 якого до службової належить інформація, що міститься у матеріалах проведення іспиту (аудиторних відомостях, тестових зошитах, бланках відповідей анонімного тестування

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

(анонімного письмового тестування, письмового анонімного тестування); зошитах із практичними завданнями (анонімними практичними завданнями); зошитах для виконання практичних завдань (анонімних практичних завдань); екзаменаційних відомостях, які сформовані у рамках проведення добору кандидатів на посаду судді та кваліфікаційного оцінювання).

У зв'язку із цим КАС ВС рішенням від 16 жовтня 2023 року відмовив у задоволенні позову, оскільки запитувана позивачем інформація, яка міститься в зошитах для виконання практичних завдань, сформованих у межах проведення добору кандидатів на посаду судді, відноситься до інформації з обмеженим доступом, відповідно до Переліку № 24.

Зазначений Перелік № 24 є чинним та не оскаржувався позивачем. Відтак його положення є такими, які визначають алгоритм дій ВККС з підготовки та надання відповіді на запит позивача від 27 липня 2023 року. Обставина щодо включення запитуваної позивачем інформації до Переліку № 24 та надання такої інформації грифу «Для службового користування» сторонами не заперечується.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що обмеження доступу до запитуваної позивачем інформації щодо надання в електронному вигляді копій письмових робіт, складених кандидатами на посаду судді місцевого суду в ході кваліфікаційного іспиту, з урахуванням «трискладового тесту» було здійснено відповідачем відповідно до частини другої статті 6 Закону № 2939-VI, а тому ВККС правомірно відмовила позивачу в наданні інформації, віднесеної до службової.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 січня 2024 року у справі № 990/161/23 (провадження № 11-164зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116512567>.

5.9. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій Комісії стосовно ненадання на інформаційний запит копій власного бланка відповідей тестування та зошита для виконання практичного завдання, а також екзаменаційної відомості оцінювання практичного завдання на етапі іспиту в межах процедури кваліфікаційного оцінювання для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя

19 червня 2024 року ВККС рішенням № 186/зп-24 призначила кваліфікаційне оцінювання для підтвердження здатності окремих суддів здійснювати правосуддя у відповідних судах, а рішенням № 199/зп-24 визначила графік складення іспиту для суддів у межах цього кваліфікаційного оцінювання, згідно з яким іспит проводився 30 липня 2024 року (основна дата), 20 серпня та 10 вересня 2024 року

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

(резервні дати). При цьому за визначеним Комісією графіком ОСОБА_1 складав іспит 30 липня 2024 року.

Комісія в межах повноважень та у порядку, визначених Законом № 1402-VIII, Порядком № 144/зп-16 та Положенням № 143/зп-16, визначила черговість етапів проведення кваліфікаційного оцінювання, визначила склад колегії Комісії для перевірки практичних завдань, а також здійснила оцінку виконаного ОСОБА_1 практичного завдання та визначила результати складеного 30 липня 2024 року практичного завдання.

Водночас, оскільки станом на 21 серпня та 2 вересня 2024 року (дати звернення позивача із запитом та відповіді на нього ВККС) результати першого етапу «Іспит», який судді місцевих і апеляційних судів (адміністративна спеціалізація) у межах кваліфікаційного оцінювання складала 20 серпня та 10 вересня 2024 року (резервні дати), не були затверджені відповідними рішеннями Комісії, то ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що склад постійної колегії Комісії, яка здійснювала оцінювання виконаного позивачем практичного завдання під час іспиту у межах процедури кваліфікаційного оцінювання, все ще мав статус інформації з обмеженим доступом.

Проаналізувавши передумови для встановлення відкритості чи обмеження інформації методом застосовування до такої інформації «трискладового тесту», ВП ВС визнала правильним також висновок суду першої інстанції про те, що відповідач обґрунтовано обмежив доступ до інформації (інформації, що міститься у матеріалах проведення іспиту; інформації про склад Комісії) з метою підтримання авторитету правосуддя, оскільки надання доступу до такої інформації суперечить меті проведення кваліфікаційного оцінювання, яке відповідно до чинного законодавства проводиться анонімно, а інформація, яка міститься у матеріалах, які запитував позивач, розробляється на умовах конфіденційності.

Розголошення вказаної інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам, оскільки ВККС на постійній основі діє у системі правосуддя України, безпосередньо залучена до формування суддівського корпусу, повинна сприяти укріпленню авторитету системи правосуддя шляхом безстороннього, незалежного та ефективного виконання покладених на неї функцій. Надання вільного доступу до такої інформації жодним чином не сприятиме формуванню високопрофесійного суддівського корпусу, а тому, явно суперечить суспільним інтересам.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 січня 2025 року у справі № 990/291/24 (провадження № 11-271зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124968504>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

5.10. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій Комісії стосовно надання інформації на інформаційний запит про підстави надання рекомендації про призначення на посаду судді районного суду, назва якого відповідає офіційним документам про систему судоустрою

Позивачка звернулася до суду, оскільки вважає дії ВККС щодо надання інформації на її запит від 01 вересня 2023 року протиправними, посилаючись на те, що Комісія надала неповну та недостовірну інформацію. При цьому позивачка зазначає, що Комісія в листі від 05 вересня 2023 року № К-1662/23 надала інформацію щодо рішення від 21 жовтня 2019 року № 862/дс-19 про рекомендацію ВРП ОСОБИ_2 для призначення на посаду судді Звенигородського районного суду Черкаської області, тоді як в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань зареєстрована юридична особа – Звенигородський районний суд, а такої юридичної особи, як Звенигородський районний суд Черкаської області, не існує.

ВП ВС дійшла висновку, що підстав стверджувати, що надана в листі ВККС від 05 вересня 2023 року № К-1662/23 інформація не відповідає дійсності, немає, оскільки в системі судоустрою України діє Звенигородський районний суд, який розташований за адресою: проспект Шевченка, 12-А, місто Звенигородка, Звенигородський район, Черкаська область, 20200, а вказівка щодо Черкаської області фактично визначає приналежність цього суду до відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Надана Комісією інформація відповідає фактичним обставинам і не є спотвореною.

На теперішній час до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань внесені зміни щодо назви юридичної особи – Звенигородський районний суд, яку змінено на Звенигородський районний суд Черкаської області, що також свідчить на користь висновку про достовірність інформації, яку надала ВККС у листі від 05 вересня 2023 року № К-1662/23.

Довід позивачки про неповноту та недостовірність наданої відповідачем інформації на її інформаційний запит фактично стосується підстав надання ВККС рекомендації щодо призначення ОСОБИ_2 на посаду судді суду, якого (як стверджує позивачка і в цьому власне полягають її доводи) немає у вітчизняній системі судоустрою. З огляду на це позов ОСОБИ_1 спрямований не на захист права на доступ до публічної інформації, а на те, щоб суд перевірів правомірність рішення ВККС від 21 жовтня 2019 року № 862/дс-19, що, однак, в силу норми частини другої статті 9 КАС України [згідно з цією нормою суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

до цього Кодексу, в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень] не може бути здійснено у цій справі.

ВП ВС вказала, що КАС ВС дійшов правильного висновку, що ВККС за наслідками розгляду інформаційного запиту позивачки надала достовірну та повну відповідь з дотриманням порядку, встановленого Законом № 2939-VI. Надана інформація із зазначенням підстав щодо рекомендації для призначення ОСОБИ_2 на посаду судді Звенигородського районного суду Черкаської області відповідає фактичним обставинам й офіційним документам про систему судоустрою та адміністративний поділ.

У контексті спірних правовідносин у відповідача не виникло обов'язку щодо надання інформації, відмінної від тієї, яка містилася в офіційних документах [указах Президента України, свідоцтві про державну реєстрацію юридичної особи].

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 лютого 2024 року у справі № 990/222/23 (провадження № 11-188зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117340688>.

5.11. Щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності ВККС стосовно ухвалення пленарним складом рішення за зверненням зборів суддів з питання проведення їх кваліфікаційного оцінювання

Позивач як голова суду на виконання рішення зборів суддів склав звернення та надіслав його, зокрема, й до ВККС. У позовній заяві та в апеляційній скарзі позивач стверджує, що зміст звернення стосується проходження кваліфікаційного оцінювання, а також те, що він звертається до суду, на виконання рішення зборів цього суду.

ВП ВС відзначила, що якщо звернутися до статті 128 Закону № 1402-VIII, яка регулює питання зборів суду, то справді голова суду за доручення зборів суддів може звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (частина восьма цієї статті), проте таке звернення має містити пропозиції щодо діяльності суду, крім того в органів, до яких надійшло таке звернення, виникає обов'язок його розглянути протягом п'ятнадцяти днів і дати відповідь по суті.

Зі змісту і спрямованості тексту звернення можна зрозуміти та визначити, що його автор порушує питання, які прямо чи опосередковано пов'язані із проходженням суддями кваліфікаційного оцінювання.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

У моделі (конструкті) поняття кваліфікаційного оцінювання, приміром, судді на відповідність займаній посаді або судді, який бажає обійняти таку посаду в суді вищого рівня, завжди перебувають той, хто має проходити кваліфікаційне оцінювання, зокрема й суддя на відповідність займаній посаді, та той, хто його реалізує, – держава в особі відповідного компетентного органу, одним з яких і є ВККС. З цього випливає, що кваліфікаційне оцінювання має індивідуальний, персональний характер, оскільки виникає із взаємин, які, головню, зачіпають персональні права, інтереси та свободи судді, до якого застосується ця процедура. В рамках цієї процедури ВККС й повинна застосовувати ті чи ті процедурні форми, застосування яких диктується контекстом звернення судді чи іншої особи в межах кваліфікаційного оцінювання.

Отже, якщо до ВККС апелює голова суду зі зверненням, на яке його уповноважили збори суддів і в якому порушуються питання про протиправну бездіяльність Комісії щодо кваліфікаційного оцінювання суддів, але жодним чином не повідомляється про те, що б зачіпало та/або стосувалося питань чи пропозицій щодо діяльності суду, то тоді суб'єкт звернення, форма та зміст (текст) самого звернення, визначене законом коло питань (компетенція) суб'єкта звернення, з якими вони можуть звертатися до державного органу влади, зумовлюють вибір форми і порядку розгляду такого звернення, підстави та можливість використання відповідних видів правозастосовних актів, які належить обрати за наслідками розгляду такого звернення.

Своєю чергою це вказує на те, що звернення, попри те, що воно сформовано та надіслано головою суду за дорученням зборів цього суду, жодним чином не зобов'язує до того, щоб розгляд цього звернення відбувався на підставі норм Закону № 1402-VIII, а не на підставі Закону № 393/96-ВР.

Наведене спростовує доводи апеляційної скарги, що суд першої інстанції неточно застосував до спірних правовідносин норми Закону № 393/96-ВР, а відтак є правильним висновки суду, що надходження звернення від голови Окружного адміністративного суду міста Києва, в якому зазначенні вимоги, зокрема, щодо питання проведення кваліфікаційного оцінювання, не створює в Комісії обов'язку щодо розгляду такого звернення на засіданні Комісії у пленарному складі.

Як убачається з матеріалів справи, за резолюцією заступника голови Комісії зазначене звернення було опрацьовано та за результатами такого опрацювання 26 липня 2024 року була направлена відповідь Окружному адміністративному суду міста Києва за № 02-4067/24.

ВП ВС визнала правильними висновки суду першої інстанції про те, що ВККС не порушила прав та інтересів позивача в частині правомірних (легітимних)

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

очікувань щодо розгляду направленою ним до Комісії звернення, оскільки звернення Комісією належним чином зареєстровано, опрацьовано, а за результатами його розгляду підготовлена та направлена змістовна відповідь в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 січня 2025 року у справі № 990/279/24 (провадження № 11-264зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124904877>.

5.12. Щодо оскарження дій Комісії з оприлюднення набору даних «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя» у машиночитаному форматі

Як установив суд першої інстанції, ВККС 21 травня 2021 року опублікувала на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних набір даних «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя». Набір даних було опубліковано у вигляді низки файлів у текстовому форматі даних ODT (OpenDocumentFormat), у якому містилася інформація за 2020 рік щодо 158 суддів.

Згодом набір даних «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя» ВККС оприлюднила у форматах APPLICATION/X-7Z-COMPRESSED, 7z, ZIP, який містив такі дані та ресурси:

- інформацію про ефективність здійснення суддями правосуддя у 2021–2022 роках;
- інформацію про ефективність здійснення суддями правосуддя (судочинства) у 2021 році;
- інформацію про ефективність здійснення суддями правосуддя.

КМУ 03 березня 2021 року виніс Постанову № 407, яка набрала чинності 28 квітня 2021 року. Цим документом уряд України затвердив зміни до переліку наборів даних та включив до такого переліку інформацію про ефективність здійснення суддями правосуддя, яку відповідно до компетенції зобов'язана оприлюднювати ВККС. Ця Постанова не визначала, за який саме період «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя» підлягає оприлюдненню. Інші нормативно-правні акти, що регулюють спірні правовідносини, також не містили відомостей про початок та періоди оприлюднення згаданої інформації.

ВП ВС у постанові від 21 липня 2022 року (справа № 9901/384/21) сформулювала правову позицію про те, що до включення за Постановою № 407 у Перелік наборів даних інформації щодо авторозподілу у ВРП не було обов'язку

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

оприлюднювати цю інформацію у формі відкритих даних. Але [щонайпізніше] з дати винесення цієї постанови такий обов'язок виник.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що обов'язок оприлюднювати інформацію про ефективність здійснення суддями правосуддя у формі відкритих даних з'явився з набранням чинності Постановою № 407, тобто після внесення змін до Положення № 835. Звідси – підстав для оприлюднення такої інформації (дані за період з 2016 по 2019 роки та щодо всіх суддів) до 28 квітня 2021 року у ВККС не було.

ВП ВС визнала також правильним висновок суду першої інстанції про те, що Комісія зобов'язана оприлюднювати набір даних у форматі, який дозволяє автоматизоване оброблення електронними засобами, – формати електронних таблиць (XLS, XLSX, ODS) і машиночитаних файлів (CSV, XML, JSON).

Якщо ВККС опублікувала набір даних «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя» за 2020 рік у текстовому форматі замість структурованого, то такі її дії не відповідають вимогам Закону № 2939-VI.

Водночас оприлюднення набору даних «Інформація про ефективність здійснення суддями правосуддя» за 2021–2022 роки у формі таблиць XLS(X), архівованих баз даних (APPLICATION/X-7Z-COMPRESSED, 7z, ZIP) дозволяє копіювати, обробляти, поєднувати між собою, аналізувати, імпортувати в бази даних тощо таку інформацію та відповідає положенням статті 101 Закону № 2939-VI і принципу доступності використання.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 07 листопада 2024 року у справі № 9901/468/21 (провадження № 11-178зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123314000>.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС. Рішення, внесені до ЄДРСР станом на 01 лютого 2025 року / Упоряд.: управління забезпечення роботи ВП ВС / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС, д-р юрид. наук, проф., член-кор. НАПрН України В. Ю. Уркевич. Київ, 2025. – 91 с.

Застереження. Видання містить добірку основних правових висновків ВП ВС, наведених у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВККС. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у ЄДРСР.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 @supremecourt_ua

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua